

Luka Stanisavljević
Uroš Miloradović

Kobna izložba

kratki treš roman

Onlajn izdanje 2004.
www.cincplug.com

Mladi Miroljub radio je u gradskoj rubrici jednog od naših viđenijih dnevnih listova. Događaji koje je pokrivaio odvijali su se uglavnom uveče, kada bi strana bila već uveliko predata u štampu, tako da je vesti pisao sutradan i izlazile bi tek prekosutra. To ga je u početku nerviralo. Osećao se kao pekar koji prodaje bajato pecivo. Mrzeo je bajato pecivo.

Vremenom je počeo da radi ovako: obavestio bi se što je moguće bolje šta će se događati, pokupio bi telefonom izjave ključnih učesnika – i napisao bi vest unapred.

I to je funkcionisalo bez problema. Urednica mu je bila toliko lenja i nezainteresovana da nije ni obraćala pažnju, a događaji sa kojih je izveštavao bili su dovoljno beznačajni da bi njihov tok bio predvidljiv, bar što se tiče detalja neophodnih za pristojnu vest. U pitanju su najčešće bili koncerti u galerijama, dodele školskih nagrada, književne večeri raznih baba, prve klape na snimanjima televizijskih serija i proslave kojekakvih jubileja. U prvo vreme imao je bar toliko savesti da uveče proprati dešavanje, za svaki slučaj. Ako ništa drugo, uvek bi se našla neka votka, “Koka-Kola” domaće izrade i širok asortiman zanimacija za zube. Posle nekog vremena prestao je i to da radi. Shvatio je da nema svrhe.

Jednog dana na stolu je zatekao pozivnicu.

Uz kratak informativni tekst stajala je loša reprodukcija akvarela – profil Deda Mraza sa kukastim nosom i zakržljalom bradicom. Sudeći po nežnoj liniji čela, autorka je prvobitno zamislila profil neke ljupke devojke, pa se u sred posla predomisli. U donjem delu slike pisalo je “Nisam ja.” Miroljub zakoluta očima, pročita generalije i sede za kompjuter. Posle par minuta u folderu je već bio tekst:

Naša nepravedno marginalizovana slikarka Ljubina Sredojević sinoć je u prepunoj kafe-galeriji 'Nautilus' otvorila svoju drugu samostalnu izložbu. Posetiocima se na odzivu zahvalio njen profesor Rodoljub Janković.

Glavne karakteristike vizuelnog prosidea Ljubine Sredojević jesu sklonost groteski izražena kroz tendenciju ka spajanju disparatnih kvaliteta, te naglašena multimedijalistička ekscitativnost kao savremeni vid emisije emotivnog sadržaja. Kako je istakao profesor Janković, na njenim slikama primetna je i jedna “pozitivna drskost” u odabiru kolorita, kao i naglašena “scenskost”, kojoj značajno doprinosi specifično poligonalno sasređeno posvetljavanje, možemo reći jedinstveno u našoj novijoj vizuelističkoj praksi.

Naravno, oko naslova ovaj put nije morao da lupa glavu. Sintagma “pozitivna drskost” došla je kao poručena. Popio je još jednu kafu i otišao kući. Veče je proveo gledajući fudbal.

Sat vremena pre planiranog otvaranja izložbe u “Nautilusu” je izbio požar. Izgorele su assure, električne instalacije i Ljubina Sredojević koja je upravo kačila slike. A da, izgorele su i slike.

Kao što obično biva, baš te večeri se namestilo da najveća budala u redakciji bude dežurni urednik, tako da su novine sutradan izgledale veselo. Na gradskoj strani bila je Miroljubova „vest” o izložbi, a na dežurnoj – vest njegove starije koleginice o “poraznoj smrti mlade i sve priznatije umetnice Ljubine Sredojević”.

Ujutru su ga u redakciji gledali nekako čudno, njemu naravno nije bilo jasno zbog čega. Onda mu je kolega Miloš uz svoje idiotsko cerekanje gurnuo pod nos dežurnu stranu, sa kažiprstom ispod naslova “Oganj sažegao stvaralački uzlet”.

“Ona je opsednuta ognjem. Je l' se sećaš kad je imala naslov “Oganj plamti sedamdeset godina”? A je l' znaš za šta je to bilo? Za godišnjicu krematističkog društva “Oganj”! To je bilo baš kad sam se ja vratio sa Malte...”

Miroljub ga naravno nije slušao. Čitao je tekst ispod njegovog kažiprsta (to mu je bio valjda prvi put da pročita neki tekst na dežurnoj strani). I već posle prve rečenice bilo mu je jasno šta ga čeka.

Otišao je da se umije. Pokušavao je da sredi u glavi odgovore na pitanja koja će uslediti. Jer, on sad ima da prođe seriju diskusija.

Prvo će da ga kinji urednica. Kako je ona u njega imala poverenje. Kako mu nikad nije sekla tekstove. Kako je on majmun. Kako mu je i tata verovatno bio majmun. Kako takvi treba da idu... Pa će morati da se izvinjava ucveljenoj rodbini preko telefona: "Ne, gospodine, ne drogiram se. Meni je zaista žao, došlo je do zabune, objavićemo sutra izvinjenje i ispravku... Ne, nema potrebe da mi šalžete bilo koga, nije bilo nikakve loše namere... Zna, kompjuteri... Ja vas molim da me saslušate... Nije bitno da li imam dete, nemam dete... Razumem vas potpuno, rekao sam – objavićemo..."

Međutim, kad se pogledao malo bolje u ogledalu, shvatio je zašto su ga u redakciji gledali čudno kad je došao – jedan zuluf mu je bio upola kraći od drugog. Zato su ga čudno gledali.

„Pa ovde niko nije provalio šta se desilo”, sinulo mu je u glavi.

I rešio je da se pravi lud.

Otišao je kod urednice sa obiljem novih ideja. Napraviće priču sa visećim peraćima prozora. Pa će da uvede novi pijačni barometar, za diskove kod SKC-a. Pa će da intervjuiše Kubance što sviraju u Knez-Mihajlovoj, pa ovo, pa ono. Ona ga je slušala i klimala glavom, nezainteresovano kao i uvek. Njen posao je bio da napuni stranu određenim brojem slovnih znakova, s tim da vesti ne budu baš iz Novog Sada, pošto u zaglavlju piše "Beograd".

Popodne je otišao na neku budavu promociju, vratio se, ukucao tekst i već se spremao da krene kući. Nebo se oblačilo, vazduh je postajao gust i težak, činilo se da će početi nevreme. Redakcija se polako osipala, tu i tamo glavinjali su oni što uvek govore da imaju nešto da završe. Trojica za stolom u uglu igrali su preferans. Koleginica iz dežurne, sumorna ljubiteljka svega prolaznog što na kraju zasluži pročišćujući oganj krematorijuma, bezvoljno je otvarala pasijans na kompjuteru. Pepeljaru je punila zadivljujućom brzinom.

Miroljub zatvori oči sa željom da, kada ih otvori, sve bude potpuno drugačije. Klonule glave u šakama, čuo je huk koji se odnekud približavao. Iznenada, u blizini tresnu grom, i za trenutak nestade struje. Koleginica zabavljena pasijansom kratko ciknu. U mraku se slomi nešto, potom se upališe žmirkva svetla. Vrata se širom otvoriše, gurnuta nevidljivom rukom. U sobu su ušla tri muškarca i jedna mlada žena.

„Vi se potpisujete inicijalima M.S.”, obrati se ona Miroljubu.

„Da, izvolite?”

„Možemo li da izađemo odavde. Volela bih nasamo sa vama da porazgovaram”.

Miroljub izađe za njom. Tri pratioca – džin, kepec i postariji gospodin, stupali su pozadi. Mali je trčkarao pokušavajući da održi korak s plačnim izrazom na licu i prehladeno je trubio u maramicu. Iz provaljenog džepa njegovog pohabanog kaputa virile su nožice i dugačak gladak rep nečega što je ličilo na uginulog pacova. Druga dvojica gledali su ga sa gađenjem.

„Red je da se nas dvoje i upoznamo, pošto već toliko cenite moj rad”, okrenu se mlada žena Miroljubu. „Moje ime je Ljubina Sredojević.”

Miroljub je često laskao sebi da nije budala. Podjednako često, to nije bio slučaj. Tek, umeo je da prima obrte sudbine sa određenom uvežbanom tupošću, strpljivo čekajući da sve neprihvatljivo i komplikovano sa zviždukom preleti preko njegove glave, a da se pamet polako prikrade nazad kada opasnost prođe. Za vreme izvođenja ove mentalne vežbe na kojoj bi mu pozavideo i najrevnosniji derviš, na licu bi mu plovio glupav i neodređen osmeh. Na kraju bi svaka disonantna misao i svako neodređeno osećanje utonuli u spasonosni kalup rutine.

Sem toga, Miroljub je smatrao da nisi lud dok neko to ne primeti. Dok se praviš da je sve u najboljem redu, tako će i biti. U najboljem redu! Ako je ova žena prikaza sa onoga sveta – ma važi, on nikome neće reći. Daće uostalom sve od sebe da je posle dva piva zaboravi. Samo da ne počne da mu dokazuje to nekim natprirodnim sredstvima, da vileni i da ga plaši.

Tako je Miroljub stajao zauzdavajući rastuću nevericu i zapitanost. Pred njim bi trebalo da stoji osoba mrtva, spaljena, pomešana sa pepelom svojih slika „pozitivno drskog kolorita”, a ona pozitivno drsko mrda kao živo čeljade.

„Pa Vi znači niste juče...?”

„Jesam, Miroljube, kako nisam?”

„Znači, ono, prah i pepeo?”

„Pa čitali ste valjda novine.”

„Dobro, ali ili ste živi ili ste mrtvi, ne može i jedno i drugo, zar ne?”

Ona ćutke izvadi novine i pokaza mu one dve vesti. „Biće da može.”

„Da, da, lepo je to... samo, pali babu da ti štrika najke.”

„Najke?”, podiže ona obrve.

„To se tako kaže.”

„Ko kaže?”

„Ja... Siki... Fefke...”

„Nisi ti baš normalan.”

„Pa naravno da nisam kad pričam sa mrtvom osobom, i to ni s kim drugim nego baš sa nekom Ljubinom. Odakle ti to ime, uopšte?”

„Miroljube dragi, od tvog imena nema ništa gluplje, je li ti neko obratio pažnju?”

„Moj otac se zvao Miroljub, a i njegov otac, a i otac njegovog oca. To je porodična tradicija.”

„Aha. A da su se zvali, recimo, moron ili kreten – pretpostavljam da bi i to bilo u redu.”

„Ma ne, to bi svakako promenili. Počeli bi na silu da se bave nekim zanatom, samo da otkače nadimak. Ili bi izgradili neku drugu, nemoronsku crtu u karakteru, pa bi se po tome pročuli. Ili bi postali jednostavno Jovanovići, Petrovići ili ...Sredojevići. I znaš šta uostalom, u mojoj familiji se niko nije povampirivao da nas sramoti. Kad nekom dođe vreme, on lepo legne pa umre, i ne pravi posle gluposti. Eto baš skoro teča Vule pojeo teglu krastavaca posle popodnevnog dremke, pa đaćku jetrenu paštetu i... (Miroljub pucnu prstima). I je l' ti misliš da se on posle javljao nekom, da je uznemiravao, zivkao telefonom, lupkao u zidove i preturao noću po špajzu?”

Veliki zabruna nešto sebi u bradu, otre ruke o dugačak kaput, zgrabi Miroljuba otpozadi i poče da drmusa.

„Krm-pota, da si smesta prestao!”, podviknu Ljubina.

Krm-pota nije prestajao.

„Kolega, kontolišite se!”, ljutito ga zgrabi za ramena onaj postariji gospodin, a kepec se zacereka.

„Ma daj gazdarice da ga oma' pojedemo, to će ga naučiti pameti.”, vajkao se Krm-pota.

„Kako će ga naučiti pameti kad ga ti poždereš! Miči se!”

Miroljub ljutito popravi košulju.

„Izvini Ljubina, je si li ti savremena slikarka? Mislim, verovatno se smatraš za takvu.”

„Jeste, ja sam savremena slikarka, ako nemaš ništa protiv.”

„Pa pratnja ti je baš u duhu vremena. Ovog si verovatno izvadila iz Brojgela, je l' tako? Samo on pravi takve primitivce. Ovog mali kreten može da bude jedino iz Boša, a ovaj s kravatom je pretpostavljam iz Renoara. A ne, možda je i iz Monea.”

„Hoćeš možda nešto modernije?”, približi mu se ona.

„Pa... ako bi ste bili toliko ljubazni.”

„Hoćeš... kubizam?”, zapita ga tiho. Na njen znak Krm-pota je lagano izvadio ciglu iz džepa kaputa.

„A ne, ne.”, pravio se miran. „Preferiram dadaizam.”

„A je li? Gospodin preferira. Loše ti Miroljube preferiraš, a još gore bleferiraš. Realnost je da si se upišio u gaće, znaš!”

„Ja, gospođice, bar nisam u osamnaestom veku, kao Vi.”

„Ne, ti si napredovao. Ti si u devetnaestom veku. Sediš za tastaturom sa cigaretom u ustima, izigravaš Henrija Milera, i...”

„On je iz dvadesetog veka”, iskezi se Miroljub, „a i tastatura.”

„Ćuti kad pričam! A pišeš kao za „Student” iz sedamdesetih. Lupetaš gluposti.”

„Ja lupetam gluposti?”

„Pa šta je to ‘pozitivno drski kolorit’! Gde si to našao? U ‘Zabavniku’?”

„Ne, to sam pretpostavio da bi mogao da kaže tvoj profesor...”

„Janković.”

„E, taj. Pošto su svi sa tvoje katedre budale. Evo, baš tog Jankovića sam tačno zamislio kako kaže:

„Vi’te, pariško-modra i cinober zajedno – to je drskost. Ali pozitivna drskost, ‘nate.’”

„Pogrešno ste, kolega, zamislili.”, neočekivano se javi postariji pratilac. „Ja tako nešto nikad ne bih prevalio preko usta. A pogotovo ne bih rekao vi’te ili ‘nate. Tako možda govore Vaši profesori.”

„Uh, profesore, pa to ste znači Vi! Jao, ja se stvarno izvinjavam.”

„U redu, ali drugi put razmislite.”

„Ali, profesore, niste me razumeli – ja se Vama žestoko izvinjavam!”

„Kolega, vodite računa.”

„Vodim! Kako da ne vodim. Profesore – ja se Vama divim! Hoćete li mi dopustiti da Vam poljubim ruku?”

Krmpota mu pride u dva koraka i krenu da ga ćuška po glavi svojim ručerdama.

„Ti ćeš, barabo, da zajebavaš učenog čoveka! Znaš li ti, bre, kol’ke je on knjige pročit’ooo!?”

(Miroљjub je pao na zemlju i ovaj je krenuo da ga šutira sve bešnje). „On je bre čit’ooo i čit’ooo, a ti si se zajebav’ooo okolo!”

„Kolega, sad je dosta! Kad mi bude potrebna Vaša zaštita, ja ću je tražiti!”, ljutio se profesor. Slinavi kepec se cerekao.

Krmpota zadihano pogleda ka Ljubini, koja ga je netremice gledala, i pokunjeno se vrati svojim drugovima. Kepec preplašeno ustuknu i učuta. Miroљjub se borio za vazduh.

„Ti baš voliš da komplikuješ sebi život.”, zadržljivo mu se okrenu Ljubina.

Trebalo mu je minut da se povraća.

„Ne, ja sam samo malo...”

„...Kreten?”

„Pa dobro, šta god da sam – ovde sam u manjini. Prema tome, ako je to bila poruka, ja ću da ćutim, a ti izvoli pričaj.”

„Ne, ne, slobodno ti meni kaži kad imaš nešto, ja volim da se raspravljam s tobom. Znaš, nisam ja uopšte toliko strašna. Jedino što sad više nikom živom ne moram da polažem račune.”, reče mu ona uštinuvši ga za obraz.

„Možemo li mi u međuvremenu da sednemo?”

„Mene noge ne bole.”

„Tebe naravno ne bole. Postoji i reč ‘kolegijalnost’, znaš.”

„Da, ti si je demonstrirao prema svojoj glupoj urednici. Najmanje što joj sad sledi je otkaz, ako ga već nije dobila.”

Miroљjub odmahnu rukom: „Za nju se ne boj.”

„I ne bojim se. Ali tim manje imam razloga da se brinem za tvoje noge. A što se tiče kolegijalnosti, samo polako. Sad ćeš imati priliku da je pokažeš na delu. Ova trojica su tvoji novi saradnici.”

„Aa, znači tajni zadatak! Tako reci. Divni saradnici! Šta treba, da probudimo Trnovu Ružicu? Ako živi u Švedskoj, može. Evo ja ću da je poljubim. Ovaj tvoj Krmeta nek joj drmusi krevet, a mali će da joj se dernja na uvo i da je golica repom od mungosa. A profesor će onako odmereno da joj kaže: ‘Koleginice, osvestite se, ovde su ozbiljni ljudi!’.”

Ljubina ga je gledala s interesovanjem.

„Pa dobro,” čudio se on, „hoće li Krmeša da me išutira opet ili neće? Aha, pa vi čekate da se ja onako baš čestito isproseravam pa da me on pojede. Važi! Ništa, kad je probudimo, mali će da joj ponudi kućecu džigericu da je prođe mamurluk, veliki će da je potapše po leđima da se iskašlje, a profesor će da je oštro iskritikuje: „Koleginice, pre nego što ste uzeli vreteno u ruke trebalo je da se konsultujete. Vi ste svojom lakomislenošću doveli ceo region u nestabilan položaj!” A ja ću da joj liznem uvo i da joj šapnem: „Hüsker dü?” (pošto samo to znam na švedskom). Onda ćemo da se vratimo, ti ćeš u međuvremenu da otvoriš kupleraj, a mali će da mi pokloni za uspomenu svoje najdraže govno, iz nosa.”

„Je si li završio?”, upitala je strpljivo.

„Ja sam završio, nego me čisto zanima zašto me ovaj tvoj Mrnjoša ne pojede, pa da se razilazimo.”

„Vas četvorica se nećete razići tako brzo, to sam ti već rekla.”

„Dobro, molim te kaži mi o čemu se radi! Ovo već nema smisla.”

„Sve ima smisla. Slušaj ovamo: ti, Krmpota, profesor Janković i Uš (tako se zove mali) ste radna grupa. Zadatak si izabrao sam, ja te nisam tukla po ušima. Tako piše u sinopsisu: „opis radnje bira portparol grupe” – to si ti. Krmpota je... šta ovde piše... aha, vozač i lice za obezbeđenje. Profesor je stručni konsultant, a Uš je narodni vidar i levo smetalo, mada poseduje još neke korisne sposobnosti. Uostalom, videćeš.”

„E, do jaja. Sad mi više ništa nije jasno. Kakav zadatak, kakav portparol, šta pričaš?”

„Čuo si. Idete da probudite Trnovu Ružicu.”

„Gde?”

„Pa u Švedskoj, sam si rekao. A to za kupleraj ćemo videti. Samo, ako ga budem otvorila, tu će verovatno raditi tvoja sestra, tako da se tome bolje ne raduj.”

„A ko pokriva celu priču? Mislim, finansijski i tako to.”

„Vi.”

„Mi? Pa ja ne što nemam lovu, nego nemam ni pasoš. Šta treba, da kopam kanale?”

„Izvadi pasoš.”

„Ne mogu, nisam odslužio vojsku.”

„Ti si hteo u Švedsku, gospodine”, slegnu ona ramenima. „Trnova Ružica je mogla da bude i u Kragujevcu.”

„Pa što me nisi upozorila?”

„Zato što tako piše u sinopsisu. Ja samo sledim sinopsis i izdajem vam instrukcije.”

„Malopre si rekla da ne moraš nikom da polažeš račune.”

„Rekla sam: nikom živom”, opet ga uštinu za obraz. „Nego ti po starom novinarskom običaju ne slušaš šta ti se priča.”

„Ma neću da se prijavljujem tamo zbog tvoje Trnove Ružice! Jeste vi normalni? Da me pošalju negde i da nagazim na minu!”

„Ja samo znam da ti moraš u Švedsku”, ravnodušno će Ljubina. „A što se tiče mine, ja sam juče izgorela – je l’ mi nešto fali? Je l’ fali nešto Krmpoti? Njega je rođeni kum oborio kamionom pre osam godina, pa si video malopre kako bije kad se naljuti. I mali Uš, on se udavio u Savi. Sad ga malo ga muči kijavica i to je sve. Ako nagaziš na minu, ovde će u najgorem slučaju da te zezaju ligamenti.”

„Koleginice,” prekinu je profesor, „mislim da neće biti potrebe za tim, imamo ausvajse.”

„A Vi profesore? Kakva je Vaša dijagnoza?”, upita ga Miroljub. „Vama je verovatno pala neka grčka statua na glavu.”

„Ja sam, mladiću, još živ, prema tome pazite šta pričate. Sa mnom ćete možda imati posla i kad ovo prođe.”

„Bilo kako bilo,” nastavi Ljubina, „pre nego što odete u Švedsku, moraćete ovde da obavite neke pripremne radnje, a o tome će ti profesor ispričati detaljnije. Sa mnom ćete biti u kontaktu.”

„Ti si znači mozak operacije. Blago nama. Ima li ikakve nade da ja saznam čemu sve ove gluposti i kako je došlo do cele situacije?”

„Sve u svoje vreme. Onda,” okrenu se ona profesoru, „ja sam s vama za danas završila. Izbrifujte našeg vickastog kolegu i vidimo se sutra.”

„Prijatno, koleginice.”, učtivo će profesor. Miroljub se s olakšanjem uputi da pokupi stvari iz redakcije, očekujući da i ostali krenu za njim. Kada se posle desetak koraka okrenuo, video je da svi i dalje stoje na istom mestu.

„Ne tamo, kolega.”, reče mu profesor. „Na ova vrata.”

Mali je istrčao napred i otvorio vrata koja je Miroljub tog trenutka prvi put primetio. Osetila se prijatna svežina vazduha posle kiše. Progurali su se kroz otvor i izašli u mračnu ulicu u starom delu grada.

„Da ja ne zapitkujem suviše, profesore, ili da mi ipak razjasnite kako smo mi to izašli na ona vrata, i odjedanput se našli ovde? Gdegod to bilo, mada ulica poznato izgleda. I gde su sad vrata nestala?”

„Moraćete da se naviknete na novo stanje stvari, kolega, to je sve što mogu da vam kažem. Ni sam ne znam tačno kako sistem funkcioniše, ali vidite, mališa otvara prolaze i vrata. Pretpostavljam da to radi instinktivno. E sad ne pričajte mnogo, ovde treba da obavimo jedan posao.”, mahnu on prstom u pravcu zgrade preko puta. Iskrivljena bandera osvetljavala je natpis:

Klub

Kod švedske kraljice

cilindar i frak obavezni za sve članove

Uprava Kluba u dvorištu iza Kluba

Ne praveći buku, provukli su se iza zgrade i ušli u dvorište. Ispred vrata niske kućice, gluve i mračne, profesor je izvadio fenjer i pod njegovim slabim svetlom počeo da petlja oko brave. Na vratima je stajalo upozorenje: „Provalniče, batali svaku provalničku radnju, unutra je grozno čudovište koje čuva naše prostorije, trenirano da ti odgrize glavu”.

Miroljub se iz sve snage nadao da neće uspeti da uđu. Neko vreme je razmišljao kako izgleda gledati TV ili duvati u vrelu kokošiju supu ako ti je glava odgrizena, ali mu rešenja nisu padala na pamet. Pošto se profesorovo batrganje sa bravom nastavljalalo, Krmpota je nervozno prišao, odgurnuo ga u stranu i razvalio vrata nogom.

„Tu ti knjige, profesore, ništa ne pomažu.”

„Molio bih Vas za više strpljenja idući put, trebalo mi je još malo vremena i otvorio bih vrata svojim metodama”, frknu profesor na Krmpotu. „A sada, da pronađemo kartoteku.”

Unutrašnjost kućice poricala je njen spoljašnji izgled. Da li zbog toga što je profesorov fenjer bacao slabo svetlo, tek prostorija je izgledala ogromna. U sredini salona u kom su se obreli nalazio se veliki otvor. Na tabli iznad njega pisalo je: „Kartoteka, opšti poslovi, prijem novih članova, bife sa hladnim osveženjima”. Strelica je pokazivala na dole. Bilo je još putokaza u svim pravcima:

„Duvandžinica”, „Bordel”, „Bioskopska sala”, „Aleja velikana”, „Škola računarstva”,

„Čevabdžisko sokače” „Lapovo”, „Muzej Luvr”, „Hotel Amfora”...

„Sada ćemo se spustiti dole”, reče profesor. „U kartoteci se nalazi vozni red, sa putničkim bedekerom. Za put u Švedsku neće Vam trebati nikakav pasoš. Putovaćemo brže i sigurnije nego što možete da zamislite. Važno je samo dobiti uputstvo o mestu i vremenu ukrcavanja. Tu su zatim i opšte informacije o zemlji i običajima, pa ćemo običi i neke istorijske znamenitosti, te kušati mesne specijalitete.”

„A je l' ima Švedska kralja? I je l' jestiv?”, trljao je ruke Krmpota.

„Švedska je ostrvo, nemate vi pojma.”, podučavao ga je Uš. „Malo, malo ostrvašce sa tropskom klimom, sa palmicama i bez kralja. Bio je jedan ali je jednom izašao po osigurače, one od 12 volti, i nije se više vratio u kraljevski stan”.

Profesor ih je streljao ledenim pogledom.

„Da ste se vi meni pojavili na ispitu...”

„Pa gde im je kralj, nastavnice?”, kenjkao je Uš. “Ja sam to učio u...”

„Nisam ja tebi, gnjido, nastavnik!”

„Opa, profesore,” nasmeja se Miroljub, „ja sam mislio da su Vama svi na svetu kolege.”

„Kolege su mi, mladiću, oni koji paze na izražavanje, ostali su ološ. A Vi i'te u svoj zavičaj, pa tamo vičite opa-cupa! koliko hoćete!”

„Moj zavičaj su Blokovi, profesore. Ja sam starosedelac Blokova!”

„Je li? Ja sam mislio da ste starosedelac Dokova!”

„Znate, profesore, ima jako malo stvari zbog kojih hladnokrvno ubijam, a jedna od njih su Blokovi.”, po prvi put se smrknu Miroljub.

„Ma hajdete. Nisam nikad svraćao do tih Vaših Blokova. Čuo sam da okolo ima vukova.”

„Ako ne zauzdate svoje poetske porive ovog momenta, poželećete da ste među vukovima!”

I prolomio se izvorni vučiji urlik. Ne od Miroljuba, već očigledno od stvorenja spomenutog na ceduljici sa ulaza.

„Narkomani, dupeljupci, đubre globalističko! Napuštajte odmah prostorije časnoga kluba, oca li vam jebem!”, čulo se iza obližnjih vrata. Profesor se uhvati za glavu.

„Kome oca, oca li ti detinjeg!”, izbeči se Krmpota. U tri koraka našao se ispred vrata i izvalio ih nogom. Iznutra se čulo komešanje.

„Gde si, fukaro?”, mazno će Krmpota zavirivši u predsoblje. „Gde si, da ti dam oca!”

„Samo bez nasilja. Niko ne sme biti ubijen.”, molio je profesor.

Iznutra je prasnula puška i Krmpota se zaneo unazad, držeći se za čelo. Urlik one zveri naterao je Uša u plač.

„Ijoj, šta ću sad da ti radim!”, razveseli se Krmpota istresajući krupniju sačmu iz glave. „Ijooj, živog ću te pojesti!”, čuo se dok je bučno preturao po kući. Još nekoliko puta odjeknula je puška, praćena zverskim urlikanjem i Uševim jadikovanjem.

„Kolega, ne sme biti mrtvih!”, drao se već profesor.

„A tu li si, bela rado! Gde ćeš more!”. Čulo se nekoliko tupih udaraca. Malo zatim, Krmpota je izašao sporadično izrešetan, otirući o kaput onu kubističku ciglu s koje je kapala krv. „Meni ćeš ti mog Radoja, oko li ti nanino!”

„Odlično, kolega.”, protrlja ruke profesor. „Sad ćemo morati da plivamo preko mora. Gospodin koga ste izvoleli umlatiti je naš skeledžija.”

„A je l' taj? Onda je dobro što ga nisam pojeo. Oni smrde na somovinu.”

Profesor odmahnu rukom, shvativši da rasprava nema svrhe.

„Idemo za početak u kartoteku.”

„Mogu li se ja nadati da ću da sednem u skorije vreme?”, zapita Miroljub. „Vi i Gunješa se dotle jebite koliko hoćete.”

Krmpota, koji je bio krenuo da vrati ciglu u džep, zastade za trenutak razgledajući je. Nije mogao da se seti za šta mu je još trebala.

„Ja bih Vam, mladiću, skrenuo pažnju na jedan detalj.”, reče profesor slegnuvši ramenima. „Kolega Dukić je dužan da sluša koleginicu Sredojević, ne i mene. Zato, ako se izmakne kontroli dok ona nije tu, ja možda neću moći da Vas zaštitim. A možda neću ni pokušavati.”

„Zamolio bih Vas samo da ubuduće izbegavate spominjanje Blokova, jer Vas niko neće zaštititi od mene.”

Profesor položi ruku na srce.

„Ja ću iz sve snage izbegavati spominjanje vaših ljubljenih Blokova, tako mi junačkih brkova.”, reče mu pogladivši svoje kržljave i prilično jadne brkove. „Da li biste bili toliko ljubazni da sidete s nama do kartoteke? Znate, mi smo tamo i pošli zbog Vas.”

„Meni će biti neslućeno zadovoljstvo da sidem s vama do kartoteke.”

„Je li?”, unese mu se profesor u lice. „Meni je neslućeno drago što će Vam biti zadovoljstvo!”.

Zavojito stepenište odvelo ih je do mračne vode na čijem je rubu stajao ukotvljen splav bez vesala. Na jednom drvetu, neveštim rukopisom bilo je urezano “H@ron kulturolog-s@radnik, IV2”.

Profesor je zamišljeno gledao.

“Jeste li Vi, kolega Dukiću, svesni šta ste malopre uradili?”

“Kad?”, tupavo će kolega Dukić.

Profesor ga je još zamišljenije gledao.

“Izvinite što Vas prekidam u introspekciji, profesore, ali ja bih i dalje nekako da sednem”, utom će Miroljub. “Evo na primer ovde”, pokaza na splav. “A možda i da prilegnem...”

“Ne još.”

Profesor izvadi iz džepa nekoliko papira. Neko vreme ih je mrzovoljno proučavao, bacajući zlokobne poglede ka Miroljubu. Zatim je omirisao vazduh, pljucnuo na prst i podigao ga visoko,

proveravajući pravac vetra. Krojačkim metrom uzeo je začuđenom Miroljubu mere, notirajući ih na marginama papira.

„Moraćemo malo da modifikujemo plan, kolega”, položi mu ruku na rame. „Idemo prvo do pomoćne kartoteke.”

„Kakve ste mi gadosti sad spremili?”

„Ništa posebno”, ležerno će profesor, zgužvavši one papire i bacivši ih preko ramena u vodu. Krenuli su nazad ka stepenicama i zavili ulevo u novi hodnik.

Pomoćna kartoteka bila je Miroljubu odnekud poznata. Radni sto, regal i dva velika kataloga. Jedini neobičan detalj bio je šaht na sred prostorije. Profesor je neko vreme preturao po ladici na kojoj je pisalo „april / maj 1974.” Posle par minuta izvadio je ukoričen svežanj hartija i pružio ga Miroljubu. „Ovde ćete se, blago meni, potpisati.”, pokazao mu je na jednu liniju. „Hajde, nema šta da čitate, sad smo svi naši.” Pre nego što se potpisao, Miroljub je uspeo da pročita jedino kraj teksta: „...čašću, životom i bezbednošću svoje sestre.”

„E, tako.”, zadovoljno će profesor. „Sad, malo će vam izgledati čudno. Ovde ćete morati da pljunete.”, podmetnu mu jedan akt sa velikim pečatom. Miroljub ga je gledao u neverici.

„Pljuni bre kad ti se kaže!”, ćušnu ga Krmpota. Miroljub, šta će, pljunu.

„Od-lič-no! A ovde ćete se, pak, išmrknuti.”, pruži mu profesor još jedan, gusto otkucan papir. Ne čekajući podsticaj, Miroljub uradi šta mu je rečeno.

„E vala, sad si naš, brate rodeni!”, zagrli ga Krmpota slomivši mu verovatno neku kosku za koju nije ni znao da je ima. „Živeo mi, junače slavovjenčani!”

Za to vreme, profesor je stavljao upravo „overena” dokumenta u drugi katalog, u ladicu sa natpisom SN 9845/9, Amsterdam.

„Šta li sam ja potpisao?”, kukao je u sebi Miroljub.

„Sedite, kolega. Sad možete da sednete. Premda, čisto da znate, sve manje ćete moći da sedite. Takva će Vam biti priroda posla.”

„Neka, neka, samo pet minuta. Da dopušim jednu”, reče on pripalivši cigaretu. „Nadam se da se ovo sme.”

„Što se mene i kolege Dukića tiče, nema problema – na Vašu je štetu. Samo, znate, kolega Uš se toga gadi.” Kako bi demonstrirao ispravnost ove tvrdnje, Uš je rezignirano zapušio nos i okrenuo mu leđa.

„Smem li ja da znam bar otprilike šta sam malopre potpisao? Ili bar u šta sam se išmrknuo? Pošto sam sada, kako rekoste, vaš.”

„Reći ću vam. Mada bi bilo za vaše dobro da znate što manje.”

„Pa dobro, kao portparol valjda treba da zastupam vašu, pardon našu stvar u medijima, ako sam dobro razumeo. Portparoli obično to rade.”

„Tako je. Ali to neće biti mediji na kakve ste navikli.”

„Dobro, to sam već pretpostavio. Ići ću okolo sa pergamentima koje je Uš ispisao žabljim dupetom i čitaću ih kraljicama. Neku ću, nadam se, i da kresnem.”

„Kresaćete. Ali ne kraljice.”

„Dobro, mogu i pastirice. Zbog motivacije, znate. Brže razmišljam.”

„Kresaćete, mladiću, vatre. Učili ste kako su se sporazumevali Indijanci, pretpostavljam.”

Miroljub razrogači oči.

„Kakvi bre Indijanci?”

„Pa, vidite bilo je raznih plemena, ali zajednička im je bila komunikacija posredstvom dimnih signala. E pa to će sad biti vaš posao.”

„Čekaj, čekaj, jesam li ja ovde portparol ili pućpurikač u seno?”

„Mi nismo na ‘ti’, ako smem da primetim.”

„Pa za duvanje u seno ste mogli da nađete i nekog iz Čušpajzevaca. Ja sam mislio da se za ovo biraju ljudi prema kvalifikacijama!”

„A Vi ste kvalifikovani za šta? Za okretanje telefona? Za krađu vesti s interneta? Zaboravite takve kvalifikacije.”

„Kvalifikovan sam da kažem u pet rečenica ono za šta bi drugima trebalo petnaest. Vi to naravno ne znate da cenite, jer Vam je mlaćenje prazne slame deo struke.”

„Ja sam od Vaših napisa čitao jedino ovaj o ‘izložbi’ kolegice Sredojević, i to mi je dovoljno. Naročito kad sam video šta ste mi tako ingeniozno stavili u usta.”

„Dobro, evo sad ću u svetlu našeg kratkog poznanstva da rekonstruišem šta bi ste mogli da izjavite na toj izložbi.” Miroljub se nakašlja, položi ruku na srce i učtivo se obrati Krmpoti i Ušu:

„Koleginica Sredojević je usredsređena, lucidna i promišljena osoba. Ona ne čeka da je svetski tokovi uzmu u svoje okrilje – ona ih kreira sama. Ja imam veliko zadovoljstvo da napomenem kako sam je, tokom naše sedmogodišnje akademske saradnje, u više navrata jeb’o.”

Krmpota prsnu u smeh. Profesor se nije zbunjivao.

„Da, kolega, pretpostavimo da sam sam radio ono što bi ste Vi verovatno voleli – ali ne možete, zato što oko sebe širite plemenitu auru svojih Blokova.”

Miroljub skoči sa stolice i krenu na profesora. Krmpota ga uhvati za grkljan i vrati u stolicu.

„Jedan dan ću te opet izedem, samo da znaš.”

„Elem, kolega, vratimo se mi našim signalnim vatrama. Kad bi ste imali malo više strpljenja da me ne prekidate, ja bih vam bio neslućeno zahvalan.”

„Evo, ja ću neslućeno da ćutim.”

„Dakle ovako: mi smo, kao što znate, radna grupa. To znači da će morati da se radi, suprotno onome na šta ste navikli u svojoj redakciji. I, biću pošten, suprotno onome na šta sam ja možda navikao na katedri – premda ne baš u tolikoj meri kao Vi. Pošto se ja,” nagnu se on Miroljubu, „o aktuelnim dešavanjima u svojoj struci ipak ne obaveštavam preko telefona, nego ponešto i pročitam.”

„Ja sam se obavezao da Vas ne prekidam, a Vas bih zauzvrat zamolio da ne serete.”

„U redu, napravio sam digresiju. Elem, naša radna grupa najpre treba da obavi pripreme radnje za odlazak na destinaciju, a to je Geteborg u Švedskoj. To nije ostrvce sa tropskom klimom kao što misli ova mala spodoba, već pozamašna mediteranska depresija pod protektoratom Italije. Trnova Ružica je inače u budnom stanju bila tamošnja prvakinja u aikidou, tako da svoje fantazije o lizanju uveta možete da ostavite po strani, sem ako želite da “liznete patos”.

Što se tiče kresanja vatri i davanja dimnih signala, tu nema nikakve mudrosti. To je sistem znakova kao i svaki drugi, i obuku za to ćete proći odmah. Kako ćete kroz taj medij manifestovati svoju elokvenciju i veštinu konciznog izražavanja – videćemo kasnije. Ja Vam, iskreno, nikad u normalnim okolnostima ne bih dao u ruke tako odgovoran posao, ali sinopsis je morao biti modifikovan jer je naš kolega divljak izvoleo umlatiti skeledžiju, koji je ujedno bio predviđen i kao Vaš asistent.”

„Dobro, dosta. Kad idem da učim te dimne signale?”

„Rekao sam, odmah. Vi i dalje ne slušate šta vam se priča.”

Na njegov znak, Krmpota dograbi Miroljuba za ramena i nadnese ga nad onaj zagonetni šaht.

Nekoliko trenutaka neuspešno je pokušavao da ga otvori, dok nije prišao Uš i odglavio jednu neprimetnu polugu. Uz škljocav zvuk, šaht se otvorio i iz njega se izvio miris od koga se Miroljub umalo nije onesvestio. Uš sa blaženstvom raširi nozdrve.

„Mi vas čekamo ovde. Gledajte da se obučite dobro”, klimnu profesor Miroljubu.

Krmpota ga pusti i on mlatarajući rukama upade u otvor. Posle par desetina metara pao je na zategnuto vatrogasno platno.”

„‘Ajde požuri!’”, doviknu mu Krmpota zatvarajući šaht.

Iskobeljavši se iz vatrogasnog platna, osvrnuo se oko sebe. Okolo je bio mrkli mrak. Miris više nije bio tako strašan (ili je Miroljub već napredovao u brzini prilagođavanja na nove okolnosti). Počeo je da pipa okolo. Pod njegovim nogama bilo je nešto tvrdo, verovatno asfalt.

Odjednom, tik iza njega začu se opet ona zver. Miroljub se dade u beg. Zverska rika utom preraste u brundanje motora i dva zaslepljujuća fara osvetliše prostor pred njim – u pitanju je bio dugačak

tunel. U oblaku izduvnih gasova, metalno čudovište krenu pravo na njega. Za volanom je, cerekajući se, sedeo onaj isti Krmpota.

zamisli kamion
što te juri kroz život
da te vozi
na veliki bal pod maskama
i ti bežiš kroz gusti čestar
ladnim znojem obliven
sa svojim snovima
ljubavima
i pričama
pod miškama...

Miroljub je bežao dok je mogao, u jednom trenutku se spotakao i već u sledećem trenutku neka ručerda ga je dograbila i bacila u prikolicu kamiona. Dve prilike nazirale su se pod ceradom. Prigušeno svetlo otkrilo je Uša – u šinjelu, sa dve bombe za opasačem, i profesora u njegovom standardnom sivom sakou.

pod ceradom
sedeo je par gospode
jedan krmeljiv i zelen
gospodin Ostav
drugi šarmantan, u sivo odeven
plemeniti gospodin Ustav.

reko mi je taj gospodin Ustav
ne boj se, s tobom sam ja
čeka te slava i uspeh blistav
opet kažem, nije to ništa
tvoje je zvanje gušter kuštrav
na tebe sad misli kolega
gospodin Ostav.

Miroljub je u sledećem času ležao na madracu u soc-realističkoj sali punoj panoa sa zidnim novinama. Oko njega je ležalo stotinak nepoznatih mladića, sve samih kretena kao što je i sam bio. Pokušavao je da zaspi. Nekoliko puta u toku noći budili su ga kašalj i stenjanje sa raznih krajeva sale. Dvojica pored njega šaputali su nešto na svahiliju (ili je to bio smuhali).

„Đupe hvk mu đape, rz bu mh du gnjate”, kenjkao je jedan.

„Jusmu hlok mu fertme, mzimu, aka, aka”, umirivao ga je drugi.

U jednom trenutku, srce mu je jače zalupalo. Iz hodnika ispred sale čuli su se koraci. Vrata su se bučno otvorila i bljesak jakih neonskih lampi naterao ga je da zatvori oči. Kad ih je ponovo otvorio, ispred njega je stajao Uš u onom istom šinjelu. Bio je glatko izbrijan i nije više slinio. Nekoliko trenutaka gledao je pakosno po sali, u kojoj je većina i dalje spavala. A onda je udahnuo vazduh i razdrao se:

„Ustaaaj, voojsko!!!”

a kad je izjutra stigo gospodin Ostav
i kad je vikno: vojsko, ustaj!
nije se našo gospodin Ustav
da kaže: čoveče, nemoj!
spava ti se, u krevetu ostaj...

Svi poskakaše na noge. Miroljub ustade trljajući oči, maši se za džep, izvadi cigaretu i zapali je. Momci mu se okrenuše sa čuđenjem. "Uh, ovaj je sigurno najjači. Pazi šta radi.", čuo se šapat. Miroljub zbunjeno pogleda oko sebe. Sve u sali stajalo je nepomično, kretao se jedino dim njegove cigarete. Uš mu priđe.

„Baci to! O'ma!”

Miroljub ga nije razumeo.

„Čuješ bre ti šta ti se kaže!”, viknu mu Krmpota koji se odnekud stvorio. Na glavi je imao šubar, u džepu šinjela bocu rakije i batak. Miroljub pomirljivo podiže ruke.

„Dobro... znam da ti smeta”, potapša on Uša po ramenu pošto je ugasio cigaretu. Svi su ga gledali razrogačenih očiju.

Uš mu se unese u lice.

„Prezime i ime.”

Miroljub ga pogleda u neverici. Krmpota priđe malo bliže.

„Je l' znaš srpski?”, upita ga Uš.

„Znam bre, Ušu, srpski, nego...”

„Kako si me to nazvao!?”

Miroljub više nije znao šta da kaže.

„Tebi, lepi, nisu pričali kako ovde prolazi ko zajebava starešine?”

„Ja nikog ne zaj...”

„Prezime i ime!!!”

„Simić Miroljub.”

„Simić. Dobro. Upamtio sam te, Simiću.”, isceri se on., „Vojsko!”, okrenu se ostalima, „Ja ti se zovem poručnik Boban Ušić, i za Vas sam gospodin poručnik, odsad pa nadalje. Čujem li nekog da me zove drukše, najeb'o je. Ovo ovde je narednik Dukić, za vas takođe gospodin — on će da vas vodi na doručak. Nemo' neko da mi je pravio sranja jer ću mu ja pokazati! Posle doručka vi ćete da slušate a ja ću da prozivam. Dobivaćete raspored i VES, pa kod doktorke, pa na kupanje i da zadužite opremu. I oma' da znate,” pokaza on na Miroljuba, „najkurčevitiji, ko ovaj, obično zapadnu baš u moju čet, pa propišaju majčino mle... mle...”

„Mleko”, dopuni ga nekolicina.

„Tako je”, zadovoljno reče on i izađe iz sale. Na Miroljubovo zaprepašćenje, Krmpota ga pozdravi u stavu „mirno”.

„'Ajđ, izlazi svi!”, viknu on. „Brže! Ti, Albert, postroj ovaj red do zida. Ti, Bursaću, ovaj u sredini, a ti, Ristiću, ove bliže prozoru. Ajde, ajde! Ubrzaj sa ra-dom!”

Trojica bez činova krenuše da raspoređuju. Miroljub je jedva prepoznao tri kolege iz sportske redakcije. Sad su bili glatko izbrijani i uniformisani „cakum-pakum”. Ovaj treći, najgori, kome se Krmpota obratio kao Ristiću, priđe Miroljubu i potapša ga po ramenu.

„Ti si moj, pazi šta ti kažem. Jebaću te polako.”

Njih stotinak ušli su jedan po jedan u menzu čije su zidove krasili partizanski murali i ogroman natpis: „Ponašanje u restoranu odraz je kućnog vaspitanja svakog pojedinca, stoko.” Na velikim plastičnim poslužavnicima poneli su sa linije svako po kobasicu „kurtonku”, šolju čaja i jabuku. Kazane je nadzirala Miroljubova urednica, ćeretajući sa trepezarcima i kikoćući se na sav glas (u redakciji to nikad nije radila). Pored kolica sa hlebom sedeo je, pazi molim te – takođe Uš, ovaj put u beloj kecelji. Delio je svakome po dve precizno isečene kriške. Jedan debeljko je tražio treću, ali je Krmpota, koji je iza linije upravo presipao ogroman kazan sa čajem, zloslutno izvio levu obrvu. Uš ga plašljivo pogleda, sleže ramenima i reče debeljku: „Jebi ga, ne smem. Ovaj čupa nokte.” Na izlazu su ih čekala ona trojica.

„Slušaj vamo!”, obrati im se Ristić, „Kome se puši, ima četiri minuta, od čega vam je već prošlo skoro minut!”

„Rile, ne seri.”, prekinu ga Bursać, onaj najveći. “Momci, sedite na te klupe i pušite na miru. Kad završite, idemo nazad. Spremite se za gnjavažu, tako uvek biva na početku.”

„E, Čale, kakva si sisa!”, razočarano će Ristić. „Oni su gugiji! Kad dođeš, moraš da primaš seks, posle ga daješ.”

Onaj debeljko sede utom pored Miroljuba i ponudi ga cigaretom.

„A odakle si ti?”

„Ma, iz Beograda. A ti?”

„Ja sam iz Futōga.”

„To je, beše, kod Subotice?”

„Pa i nije. To ti je kod Novog Sada. Al je lepše.”

„Da, da, pomešao sam. Pa dobro onda, ja sam...”

„Simić, ta znam.”

„Otkud znaš?”

„Ta svi znaju. Reko si malopre onom zelēnom! E, jesi gluperda.”

„Ma jebo ja njemu mater.”

„Ajde de, vi Beograđani bi samo da jebēte.”

„Pa dobro, vi Lale bi samo da jedēte.”

„Jeste. I zato se mi najedēmo, a vi najebēte.”

„Opa, pesnik! Zoveš se verovatno... čekaj da pogodim... Laza Lazarević! Tako se verovatno zove i ova kasarna, sudeći po strukturi osoblja.”

„E dobro, Laza jesam. Ali Lazić. Mi smo jedna onako, fina familija. Nismo ludoši ko taj Lazarević.”

„Pa nije bio ni on. Po njemu se samo zove ludara.”

„Ma pusti. Mor’o je biti bar malko lud. Što b’ se zvala ludara po pametnom čoveku?”

„Momci, moj vam je savet da pričate tiše, i da ne skrećete pažnju na sebe.”, priđe im ravnodušni Bursać. „To vam je ovde zlatno pravilo. Završavajte polako cigare.”

Vratili su se u salu. Ne znajući šta da radi, Miroljub je počeo da razgleda panoe sa zidnim novinama. Laza mu pokaza na jedan.

„Paz’ boga ti ōvo.”

Na panou je bio veliki natpis: „Nove snage među vezistima”, i tekst o Vodu signalnih vatri zvanom „Irokezi”, pri Mešovitoj četi 1mb. Na jednoj od propratnih fotografija bili su prikazani specifični delovi njihove uniforme. Glavna osobenost bile su formacijske peruške M-02 kojima „Irokezi” maskiraju šlemove, za razliku od ostalih koji koriste lišće. Tu su, zatim, bili i naročiti azbestni čebići, samostrel M-01 kao prateće naoružanje, te sivomaslinasti pončo sa resama od kanapa za šatorsko krilo – deo svečane uniforme.

„Zamisli metnu nas u ove ludoše!”, reče mu Laza.

„Mene bojim se i hoće.”

„Ta ajde, molim te. Što b’ te tamo mećali?”

„Duga je to priča.”

U tom času u salu udoše Krmpota i Uš. Miroljub se već nije iznenadio kad je pored njih u uniformi vojvode Stepe i sa adekvatnim brkovima video profesora. Na grudima je nosio široku lentu.

„Vojsko, živela kraljica!”, gromko će on.

„Živela...”, čulo se nekoliko zbunjenih glasova. Miroljub je tek sad primetio iznad govornice ogroman Ljubinin portret sa krunom na glavi i raskošnom ogrlicom oko vrata (malopre je u menzi video partizanske murale, to se dobro sećao). U dnu portreta bio je natpis „Nisam ja.” – kao preslikan sa Deda Mrazove slike na pozivnici za Ljubininu izložbu.

„Sedi svi!”, viknu Uš. To jest, poručnik Ušić.

I Miroljub sede.

“Diš’ se, more, sa te stolice, koj’ ti je kaz’o da smeš da sedneš?”, dreknu narednik Krmpota i ritnu mu stolicu.

“Ja ću, kolega, s njim da raščistim...” reče profesor i tresnu Miroljuba po glavi onom lentom. “S njima samo treba čvrsto... Evo ovaj ovde vam je par ekšelans primer kvazi-intelektualca. U dosijeu

mu stoji da je pisao za novine, i to loše i nedisciplinovano. Stavljao je ljudima u usta ono što nisu rekli. Pisao je izvitopereno, podsticao na javašluk i zbunjivao posetioce kulturnih dešavanja, ljubitelje lepe reči i otadžbine. Ti ćeš ovde, vojniče,” obrati se Miroljubu, “da se oslobodiš tih pogubnih navika. Ja”, tresnu ga lentom još jednom, “ti (tres!) ga-ran-tu-jem! (tres! tres! tres!)”. “Dozvolite, gospodine generale, ja ću tu barabu u red...”, uslužno priskoči poručnik Ušić i maznu Miroljuba formacijskim tefterom koji je nosio pod miškom. Miroljub se s mukom štitio od bubetanja.

“Kvazi-intelektualac bi zamolio za malo komunikacije bez dranja. I da usaglasite stavove – je l’ se sedi ili stoji? Ili da legnem? Ja bih ovo poslednje, ali kad otvorim oči da nema ni vas, a ni mene, ovde.”

“Vidi ovamo, Simiću”, izlagao je general Janković, “tvoje nepatriotsko ponašanje poznato je svima. Izbegavao si vojsku, ni u rat nisi hteo da ideš protiv jeretika, neka su po sto puta prokleti.” Svi otpljunuše s gađenjem. “Lajao si protiv prestolonaslednikovice, odmah pošto je otac njen umro od gihta, pokoj mu duši.” Uš i Krmpota s pijetetom zapojaše: “Od gihta, pokoj mu duši.” General nastavi da lupa Miroljuba lentom po glavi.

“Svađao si se u vojnom odseštvu, i vređao naše službenice. Pa jesu li one krive što rade svoj posao? Pa jesam li ja kriv što radim svoj posao? Pa kakav si ti to muškarac i čovek? Seka-Perso! Kukavice!”

“Pajserčino! Ljubičice!” rikao je narednik.

“Ja, molim, nisam vređao, ja sam obratio pažnju vašoj kolegnici da ne izlazi pred stranke neobrijana i sa flekama ispod pazuha, jer to nije profesionalno. Ostavlja vrlo loš utisak o firmi u kojoj radite i ne privlači stranke, već ih odbija i tera da potraže alternativu. A Vi, molim, sada vređate.”

“Ovaj je beznadežan slučaj. S njim primeniti strogu metodologiju.”, reče general Ušu. “Poslaću po njega kad zatreba, da ga priupitam da li se popravio. Živela kraljica!”
S tim rečima, profesor se okrenu i ode.

Tako sirotog Miroljuba raspoređiše u “Irokeze”, dodeliše mu one peruške i pončo i poslaše ga da se obučava. Ustajalo se pre svitanja, kako bi se sprečilo svako gubljenje vremena. Slagala se pidžama i sređivao krevet, higijenske potrebe obavljale su se uz obavezno pevušenje, zuzukanje i zviždukanje, jer morao se od jutra pokazivati optimizam i dobra volja. Zatim se orno, u urednim kolonama, odlazilo na doručak, izuzimajući one kojima bi Ristić uvalio redarstvo, požarstvo ili posebnu dužnost “Irokeza” – kožarstvo (štavljenje koža za toboce). Prepodnevne aktivnosti najčešće su obuhvatale savladavanje niza korisnih veština kao što su izrada miljea, povrtarstvo sa melioracijom, tkačke veštine, alhemija, iluminacija rukopisa i pozlaćivanje. Opcionalne veštine uključivale su kabaretsko pevanje, duvanje stakla i prurušavanje u bavorske seljake, sve pod budnim okom starešina i iskusnijih vojnika koji su se nadmetali u kinjenju novajlija (Ristić se pokazivao kao naročiti nečovek kod kabaretskog pevanja, na sred strofe vikao bi “Ostav!”). Kada bi narednik Dukić, Miroljubu znan kao Krmpota, prolazio između redova pognutih mladića, svi bi zabijali glave u svoj ručni rad i molili boga da ne budu žrtve njegove pakosti.

“Rončeviću, pajserčino, kakav ti je to bod, na kurac ga metnem! Osmice ti ništa ne valjaju, zaradićeš pritvor – ja ti kažem! A zašto ti igla nije podmazana?” I zatim, obraćajući se svima: “Posle upotrebe, pribor za hekleraj mora da se propisno očisti, bez fušarenja. Jel’ to jasno svima, buzdovančine?”

Onda se unese žrtvi u lice: “Je li Rončeviću, šta da se desi neki sukob prsa u prsa, recimo? Ili u sred turističke sezone u banji Baden-Baden, gde ovakvi korisni suveniri idu k’o alva, ti osvaneš sa neispravnim sredstvom – zato, pajserčino, što je nisi podmaziv’o, nju i njene osnovne delove...”, i tu kao dirigent digne prst u vazduh, dok svi horski deklamuju – “držalicu, vrat i kukicu”. I kad svi s

olakšanjem pomisle da se izduvao i da će otići, on nastavlja svoje obrušavanje na junosu: “Je l’ to ja vidim rđu, nesrećo? Odakle si ti Rončeviću, stoko bezrepa?”

Rončević, grcajući: “Iz Grdelicu.”

“Iz Grdelicu šta, magarčino, jel’ se tako razgovara sa starešinom?”, urla Dukić.

“Iz Grdelicu, gospo’ine naredniče.”

“E, ja ću u pizdu materinu da te pošaljem! Jes’ razumeo? Mrš u pritvor, mrš! I da mu se ne da hrana! I da mu se odseku uši i nos! I da mu se zatre familija!”

Ovakve su bile svakodnevne muke.

Miroljub je ozbiljno pomišljao na beg, ali pošto nije znao gde se tačno nalazi, nije imao ideju ni kuda bi bežao. Jedina uteha bila mu je popodnevna obuka, kada bi vojska ostajala sa zastavnikom Pušićem (jedno od profesorovih izdanja, po Miroljubovom mišljenju najbolje). On ih je zapravo i učio slanju dimnih signala, i bio im je svima kao otac i majka, što je i sam vrlo često umeo da primeti, govoreći suznih očiju (jer je pio kao đubre): “Ja sam vama i otac i majka!”

Najveća prednost obuke u slanju dimnih signala bila je u tome što je vojska izlazila iz zagušljivih objekata i odlazila na poligon. Vremenom je Miroljub počeo da se ističe i svakim danom postajao je sve bolji, premda nije imao nikakvih predznanja, i postao je omiljeni pitomac zastavnika Pušića.

“Miroljube”, često mu se obraćao kao sinu, “ja ti se obraćam kao sinu. Time, znam, prekoračujem međe utvrđenih odnosa koji oduvek postoje između višeg (to sam ja) i nižeg (to si ti). Život je kao pepeo, kao vatra koja umire, dok neki tamo idiot pokušava da pošalje poruke svetu pomoću dimnih signala, poruke bez smisla i logike, koje i ovako niko ne čita. U tome je veličina naše veštine, dubina naše svesti o porazu. Miroljube,” govorio bi mu drhtavim glasom i suznih očiju, pušeći u svoju staru lulu, “budi vredan i pošten, uprkos svim nesrećama koje će ti život doneti, i nemoj nikada biti nizak, nizak, kao ja!”, ovde bi već prelazio u histeričan plač. Tako je Miroljub često u suton klečao kraj njegove stolice za ljuljanje i upisivao u memoriju mudre reči prepune gorkog iskustva, ispunjen setom saznanja o porazu svih ljudskih pregnuća i mržnjom prema sistemu koji je sada sproveden na njemu.

Omiljena samotnjačka dužnost bilo mu je požarstvo u auto-parku. Šetao bi tako po hangarima, razmišljao o lutanjima Odisejevim, s vremena na vreme pljunuo bi po nekom tenku (to mu je bio san otkad ih je video u centru Beograda 1991.) Sa vlasničkom gordošću posmatrao bi razdrndane “Dajcove”, među njima i onaj kojim su ga dovezli (znao ga je po šasiji).

tokom tih dana
radio sam svašta
u vreme raspoloživo
raznovrsna –arstva
već prema tome
šta bi mi Ostav naložio.

čuvao sam ljudstvo
naoružanje
gorivo i loživo
čuvao sam čak
i onaj kamion
saznao sam čak
da taj kamion
i nije kamion
već motorno vozilo...

Specifičnost kasarne “Laza Lazarević” (jer ona se, kako je Miroljub sa oduševljenjem saznao, zaista tako i zvala), bila je u njenoj potpunoj izolovanosti od spoljnog sveta. Nije bilo izlaska u grad, pošto nije bilo ni grada u blizini. Reči kao što su “vikend”, “odsustvo” i “prekomanda” nisu postojale u službenim dokumentima, štaviše subotom i nedeljom išlo se regularno na obuku. Brižne roditelje koji bi slučajno nabasali u posetu odbila bi straža sasređenom paljbom iz automatskog oružja.

Zakletve nije bilo, podrazumevalo se da su svi lojalni kraljici kakva je Ljubina. I što je najzanimljivije, niko nije ispisivao po zidovima svoju "cifru", prosto zato što je niko nije ni imao. Naime, u "Lazi Lazareviću" nije bilo predviđeno "skidanje". Dođeš – ostaneš, vrlo jednostavno. I generacije su se nizale. U zabačenim paviljonima živeli su šezdesetogodišnjaci (tzv. čukun-džombe) koji bi mladima ponekad u sumrak pričali o svojim gušterskim danima. Imali su i svoje naročito radno telo – "džombeopag", koje je bilo neformalno zaduženo za organizaciju društvenog života. Po prirodi stvari, i klase su imale specifična imena. Umesto po mesecima, zvale su se po vladaocima iz pojedinih perioda: "Kardeljevci", "Đilasovci", "Dolanci", "Špiljci", "Planinci", "Šuvarovci" i "Slobovci" – u ove poslednje spadala je naravno i Miroljubova klasa. U svakoj generaciji bilo je bar po pet Krmpota, tri profesora i deset do petnaest Uševa, u svim mogućim uzrastima ali uglavnom bez većih varijacija u temperamentima. Čast izuzecima naravno, bio je recimo jedan postariji Krmpota koji se bavio socio-lingvističkim istraživanjem, vremenom je napisao čak i dramu pod naslovom "Pigmalion". Tekst je bio identičan kao kod Bernarda Šoa, samo uz obilje gramatičkih brljotina (to je bila zajednička crta svih tamošnjih Krmpota). Dvojica mladih profesora iz klase "Dolanaca" pravili su strip pod imenom zvučnim imenom "Alan Ford", dok je nekolicina Uševa radila na izradi Kafkinih sabranih dela. Sve u svemu, može se reći da je život u "Lazi Lazareviću" bio sadržajan.

tekli su mi dani, minut po minut
sviko sam na stvari dosta
između onih brda i mrud-a
gde blagi zimski vetrić vrluda
ponekad bih lego
pod čempres krošnjast
i tad bih se setio
da obro sam bostan.

Miroljubu je bilo sve lagodnije. Navikao se na uniformu, na nedostatak cigareta, na stajanje u stroju i na mrsku kurtonku (pošto su za doručak dobijali isključivo nju). Družio se, naravno, ponajviše sa svojim futoškim "drugom do groba". Vremenom je nesvesno počeo da preuzima lalski naglasak, što je Lazu zasmajavalo do ludila.

„A da nismo mi ipak malko ludoši, šta b' ti kazo?”

„A vala baš i jěsmo.”, šeretski bi razvukao Miroljub.

tekli su mi dani na izmaku mladosti
sviko sam na svake gadosti
smešilo mi se u osvit zore
plavetno holandsko nebo
steko sam jednog druga do groba
sad većem kajem se
što nisam ga jebo.

A onda, posle nekih sedam godina, jednog jutra na periodičnom informisanju posle smotre, novopečeni kapetan Ušić im je rekao:

„Vojsko, slušaj 'vamo. Maločas su nas obavestili da je naš objekat sravnjen sa šta? – zemljom. I to kako? Pomoću krstareće rakete Toma... Toma...”

„...Tomahavk.”, dopuni ga nekoliko budala.

„Toma Bebić, magarčine!”, ljutito će Ušić. „Španska raketa „Toma Bebić”, 198.8 mm sa blaziranom bojevom glavom. Ništa vi meni niste naučili na obuci. Nedelju dana nema 'rane. Ni vode!”

„Milost!”, padoše svi na kolena uz pokorno zveckanje kopljima.

„Nema milosti za jeretike, pička li vam materina!”, grmeo je narednik Dukić.

„Ustaj gore, bando pokvarena!”, nestrpljivo će Ušić. „Slušaj vamo! Kao što sam malopre rek'o, čitav komplekas paviljona, magacini i poligoni za obuku su uni-šte-ni, kao što se da vi... vi...”

„Videti.”

„Videti. I vi, ste, vojsko, bili u tim istim objektima i vi ste takođe, šta?”

„Uništeni.”

„Uništeni, dabome. Tako vam i treba kad ste pajserčine.”

Čulo se sporadično gundanje.

„Nemo' neko da mi romori tamo! Bilo kako bilo,” nastavi kapetan, „mi nastavljamo sa redovnim aktivnostima, samo nešto malo drukše nego ranije. Pred nama je naporan čas iz moralne obuke, koji će predvoditi i nadgledati lično gospodin general.” Ušić pozdravi generala i ustupi mu govornicu.

„Vojsko,” bodro će general, „naša tema je učenje izvesnog Serem Kirkegorda o praocima našim Avramu i Isaku. Vežbu ćemo izvesti na Kraljičinom poligonu, gde usled eksplozije nema više rastinja, ali tu su panjevi, a nama upavo oni i trebaju. Dakle: polovina vas odložiće glavu na panj, što se vrši na komandu: „Prva vrsta, glavu na panj od-loži!”. Zatim, druga vrsta vadi formacijsko sekirče, i na komandu „Se-ci!” brzim izmahom iz ramena dejstvuje po vratu svog parnjaka. Od vaše vere u kolektiv i vojničko drugarstvo zavisi kome će u prvoj vrsti ostati glava na – ramenima. Mere bezbednosti uobičajene. Rad samo po komandi, kako ne bi došlo do samopovređivanja. Ima li pitanja?”

Miroljubu kvrcnu nešto u glavi i on podiže ruku.

„Gospodine generale, irokez Simić Miroljub, bla bla bla. ‘Oćemo li mi da budimo onu Trnovu Ružicu ili nećemo? Mislim, jebem mu mater više! Dokle mislite da me gušite? Naučio sam da vam krešem vatre, znam da kodiram bilo koji citat iz vaših omiljenih knjiga, na normu naravno. Dajte mi putni nalog, odem u dvorac, liznem Ružicu, vratim se, razdužim ova govna i idem kući! Je l' to po vašem sinopsisu?”

„Vojniče, ja sam mislio da si se ti priveo redu i kolektivu...”

„Puši ti meni kurac! ‘Oću da privodim ribe ko svaki normalan čovek, a ti se privodi čemu ‘oćeš, kurtonu bre jedan sa psećom glavom!”

„Lezi gotovs!”, viknu Dukić pratećem vodu koji je stajao na bini (oni su stalno imali bojevu municiju). Svi oko Miroljuba se preplašeno razmakoše, a on izvadi već više puta pominjani kurac i zapevuši streljačima: „Sisaj-te, papa-ni!”

„Ni-šani!”, mirno će Dukić.

General mu mahnu rukom.

„Dukiću, ovde ipak ja komandujem!”

„Prekini-isprazni.”, razočarano će Dukić. A i momci su izgledali pomalo razočarano.

„Simiću!”, obrati se general Simiću, „Priđi razumu, Simiću.”

„Kakvom razumu, ovo je ludnica, jedi bre govna.”

„Spaljeni su tvoji rodni Blokovi, Simiću.”

MIROLJUB: Blokovi zar? Nek skapaju dušmani!

GENERAL: Jedini dom tvoj ovo je sada, znaj!

MIROLJUB: O, Loksija! Kasno čuh ti zloslut crn!

GENERAL: Pred kipovima zar ćeš opet kukati?

MIROLJUB: Muški pos'o – bozima ugoditi.

a tvoj je – čutati i kuću čuvati!

GENERAL: Moj je pos'o – starešina biti,
a tvoj – vatre strahotne duvati.

MIROLJUB: Za vatre tvoje meni se puvati!

GENERAL: S poglavicom tako ne govoriti!

MIROLJUB: Poglavica u kurac se nositi.

GENERAL: Za te reči Arej tebe kazniti.

MIROLJUB: Poglavica više ne bulazniti.
GENERAL: Tvoje telo gavrani poključvati!
MIROLJUB: Tvoj doktorat mentori popljučvati!

Kad je čuo ovo poslednje, general se uhvati za srce sa očiglednim simptomima infarkta. Posle par sekundi došlo je do scene nalik onoj u filmu „Supermen 3”. Iz generalovog tela izdvojio se oblak koji se u magnovenju transformisao u izvornog profesora Jankovića, u sivom sakou i sa kržljavom prosedom bradom. Nekoliko trenutaka dvojnici su se gledali netremice.

„Napusti objekat, smesta!”, viknu general.

„Kolega, spustite ton kad sa mnom razgovarate.”, s indignacijom će profesor.

„Rekao sam, napusti ob-je-kat!”

„Mi nismo na ti, kolega. Vodite računa. Ja što se nekih stvari tiče nemam strpljenja.”

„Ušić! Napred!”, skoro bez daha će general. Ovaj spremno istrča.

„Ovog, ovog ovde...”, pokazivao je general izbezumljeno na profesora, „smesta kod bezbednjaka, i da se pod najstrožim batinama utvrdi... odakle je, ko ga plaća i... i ko mu je dao za pravo da... da zajebava s...starešine. A onda... da zaduži opremu... i p...p...pravo u izviđače, pp...pička li mu materina...”

General se utom zanjiha, pade na zemlju i umre – od gihta, pokoj mu duši. Dukić i Ušić, a za njima i ceo stroj, zapojaše: „Od gihta, pokoj mu duši!”

Profesor sa blagim gnušanjem prođe pored njegovog leša i obrati se stroju:

„Mladići, vežbu o kojoj vam je govorio moj kretenski alter-ego vodiću lično ja. Želim samo da znate da u pitanju nije ništa strašno. Vaš parnjak će se, tik pre nego što ga pogubite, pretvoriti u jagnje, vola ili nešto slično. Pod jednim uslovom – da imate nešto (bilo šta) u šta verujete u životu. Je li to otprilike jasno?”, pogleda ih on pažljivo. Većina ga je gledala belo.

„Ko oseti da psihofizički nije u stanju da izvede vežbu”, nastavi on, „neka slobodno kaže, mi ćemo imati razumevanja. Disciplinska mera je, čini mi se, srazmerno blaga. Samo da pogledam u sinopsis... aha, pet dana u, ovde piše, „seljačkoj kolebi na Divčibare, sa osam razgoropađenih lokalnih muža, zatim bacanje vukovima”. Ništa, kolege, idite i umijte se, presvucite se u one vaše svečane uniforme i vratite se ovde, a mi ćemo dotle žrebanjem izvući parove.”

Posle par sati, stajali su postrojeni u dve duge vrste među panjevima na Kraljičinom poligonu, svaki sa svojim parnjakom. Miroljubu je, treba li reći, bilo dodeljeno da seče Lazu.

„Na parove raz-brojs’!”, viknu Ušić.

„Slušaj komandu dobro. Kad naredim „See-ci!”, izvršavajte. Ali tek na drugi slog, jer jasno! Spremni?! See–”...

Iz sredine stroja začu se tup udarac. Jedna ruka je poletela suviše rano. Glava se otkotrlja pored panja. Krivac iz četvrtog reda nevešto je pokušavao da sakrije okrvavljeno sekirče iza leđa. Trup obezglavljenog pade na drugu stranu.

„Jebem li ti mrtvu nanu na ’rapavu dasku!”, vrištao je Ušić pritrčavajući vojniku. „Ti li si onaj što je zbog sračke stalno u stacionaru!” Cimajući ga za uvo, Ušić izvuče preplašenog momka iz stroja.

„Ima mesec dana da mi guliš krompir za kaznu, nesrećo!”

„Plezio mi se, gosin’ kapetane, jao!, i još mi je prič’o da je jebav’o moju Milevu”, kroz suze je cupkao vojnik za njim.

„Sa’ će te morati zbog vašeg druga sve da radite ispočetka!”, zlobno je pridikovao Ušić. Vojska je gundala. Laza poslušno stavi glavu na panj. Miroljub je pokušavao da se seti nečega u šta veruje, ali mu ništa nije padalo na pamet.

„Ajmo nanovo. Slušaj komandu. See...”, i sekire se vinuše. Miroljub je zgranuto posmatrao iskrenutu glavu na panju, pitajući se da li neko kao Laza može da se prometne u govedo ili praziluk.

A Laza je blaženo dremuckao, maštajući o krvavicama, kobasicama, švarglama i kulenu. Utisci tog dana budili su najljepše uspomene na svečanosti iz njegovog kraja, kad se klalo, a bogami i ždralo u čast svinje i svega svinjskog. Odnekud mu zamirisale i čvarci. Priseti se i sirca. U šlafroku. Čeza i kontrabasa. Mrkova što su ga imali, dok ga čale nije ubijio i odr'o. Lepe uspomene koje mirišu, krčkaju se i jestive su.

Zagledanom u misli svoga druga na panju, Miroljubu se u glavi odmotavao drugi film. O zlehudom mladiću koga je verenica prevarila sa lokalnim kasapinom, pa je on otišao u rat i dočekaio da izgubi nogu u jednom, a obe ruke u drugom boju. Zatim se povukao u manastir, odakle su ga popovi kao beskorisnog izbacili, te se potucaio po svetu kao mazgar bogatog trgovca solju. Taj je film Miroljub negde gledao.

Setio se zatim Miroljub kako je sa osamnaest godina ispio čašu žuči. A zatim u dvadesetok okusio i meda. Lipovog i bagremovog. Na sajmu meda u Vladičinom Hanu. Koji je poznat po pčelama debelim i trutovima jebačima.

Ceo život pratila ga je sirotinja.

setio se akademije
i čopora basista što su svirali vazduh
pazeći da ne pogreše.
i svi su svirali nevidljive fretlese
svi su hteli direktno u peperse...

Utom, velika nasmejana glava Lazina doplovi k'o barka niz vetar, i pristade uz busen što se vij'o tu.

o basisti' znadem mlogo malo
u mom kraju mečkom se sviralo
kad je ce-ka slavila dan borcov
na šoru je lajo kera lovcov
(niće lovca)
kad bitange lemao je parlov
u avliji lajo nam je šarov
kad bobija smazao je karpov
slomio je laza te-ve šarpov.

Miroljub se mrštio. Na pomen Karpova setio se Kasparova. Mrzeo je Kasparova. Po već uhodanom lancu negativnih asocijacija, setio se i Gorbačova. I Primakova. Solženjicin mu je punio utrobu mučninom. Svi ti lageri...

Na Kolimi...

Gde su sad hoteli...

I bordeli...

ma sve je to na svirali
deveta rupa
devet rupa
na devet vlašića
(kaz'o nića, onaj lovac).

Čija je kera jednom tako ujela poštara, video Laza, da je ovaj pomešao preporučenu i građansku poštu, pa su mnogi na frontu nagrajsali. Kad je, istina i bog, Vankuver goreo.

setio se kviskoteke
setio se steve karapandže
odjednom

kraj dragstora
spazio je ubuđale narandže,
kraj dragstora.

dajte mi ovaj limun!
drago dete, to nije limun, to je požutela narandža!
limun! limun!
ovaj buđavi limun mi dajte!
nemam srca da gledam gde vene,
za devojkicu je, nije za mene!
ona sve najbolje zasluđuje!

Iskrivljen kao akrobata, Miroljub je stajao s rukom u zamahu. Zaludna melodija koja ga je nosila prestala je da svira. Ispred njega u paperjasto mekoj magli nešto se komešalo. Gusti vazduh poprimio je Ljubininu zgodnu formu. Jer ona je bila zgodne forme. Prava zgodna.

miroljube, beži!
mrkli mrak oko tebe je vir izdubio
suviše si vremena izgubio

nisam te poslala
da kolješ lazu
da kolješ lazu
gmazu
čeka te švedska
čeka te švedska
budalo svetska
šta avram? šta isak?
šta kirkegard serem?
elem
baci sečište
na smetlišće
časne peruške
u prvo žbunjište
a formacijski lenjir i šestar
u obližnji čestar.

čuvaj se profesora govvara
i njegova dva govvara drugara.

Ljubinin glas se lagano udaljvao. Na njenom mestu iskrasao je profesor, voditelj parade.

"Kolega, nemamo mnogo vremena."

"Ali znate, profesore, teško je... "

"Zašto kolega?"

"Pa, ovo mi je prvi..."

"Znam, kolega, uvek postoji prvi put."

"Hteo sam reći, ovo mi je prvi drug. U životu, mislim."

"Niste imali nikog u vašim Blokovima?"

"Ma imao sam, ali to su sve, znate..."

"Narkomani?"

"Pa ne, nisu to, kako bih Vam rekao, narkomani, oni samo..."

"Uzimaju tablete?"

"Profesore, Vi ste uvek tako grubi."

"Samo sa idiotima. Nego, da se mi vratimo našem poslu."

"Idemo u Švedsku!"

"Ne, ne, kolega. Ne pravite se blesavi."

"Ja?"

"Vi, Vi. Sekira vam je u ruci. Lazić na panju. Šta čekate?"

"Ali ja sam njega stvarno zavoleo."

"Jeste li Vi čuli šta piše u sinopsisu o tome"

"Otprilike da, ali..."

"Nema ali. Ako postoji nešto u šta verujete u životu, bilo šta, kolega će Vam ostati živ. Vi niste slušali šta vam se priča."

"Jasno je to, samo..."

"Pa da li postoji tako nešto?"

Utom do profesora iskrsoše Krmpota i Uš, u svojim davno zaboravljenim civilnim izdanjima. U rukama su nosili cveće. Red je bio da i oni konačno zapevaju.

"Vjeruj u ljubav, i sa-ču-vaj nju!", cvileo je Uš najstrašnijim falšem u istoriji.

"Pogledaj me, ne-ver-nii-cee!", brundao je Krmpota.

"Rekli su mi ono ča su znali, virova sam jer sam bija ma-li.", nastavljao je Uš.

"Moj galebe...", dopevavao je Krmpota...

"Moj golube...", opevavao je Uš...

"Sve pti-či-ce...", uplete Krmpota...

"Ćiribiribela Mare moja...", oplete Uš...

"Ćeraćemo se još...", zaromori Krmpota.

"Ra-ba-la, ding-dong... ", zazvoni Uš.

Miroljubu je zvonilo u glavi.

"Koliko ti, mali, poznaješ našu narodnu starinu i narodotvorine?", potapša ga Krmpota. "Reši ovu, ljubi te majka u vr' guzice: Šta mi ti je šta? I u mene i u tebe, i u šupca i u lukca, a i u drvene palice? Zrgukljala ti se creva, dokle ne ugonetaš."

"Ne znam, Mrnjišiću. Ali su mi puna creva i tebe, i vaške, i profesora govvara."

"Srce, jebivetru, srce. U junaka!, klepao ga je Krmpota po temenu. "A ne", klep, "u krmaka!"

"Ma daću ja tebi krmaka, oca li ti jebem!", prekipe više Miroljubu. Izmahnu ti on šakom na onoliku

grdosiju, pa kud puklo da puklo. U sledećem trenutku, stajao je pred rascepljenim panjem na Kraljičinom poligonu. Pod oštricom sekire u njegovoj ruci bio je prepolovljen struk praziluka.

Osetio je peckav svrab, kao da mu je rublje od sintetičke tkanine. Kada je otkopčao tri dugmeta na

košulji, shvatio je da ispod nje ima Supermenov kostim. Dok su ostali obilazili oko praziluka i

bojažljivo ga pipkali, Miroljub se neopaženo iskrade iz gomile i krenu na kapiju. Dok je odmicao, iz hiljadu grla orila se himna:

ehej, deco! junačka deco,
iz naših junačkih blokova...

Bežao je, kidajući sa sebe omraženu garderobu. U daljini se začuo pisak voza.

Livrejisan nosač, sa gajtanima i lentama, opet to beše Uš, na najispravnijem engleskom upitao ga je gde je gospodinu prtljag, i da li bi izvoleo do svog kupea. Krmpota je prodavao sveže đevreke i oglašavao, grubim glasom, najnovije izdanje "Geteborškog telala". Zbunjeni Miroljub krenu za rekom putnika koja se gurala na peronima. Poveriše mu na čuvanje pegavog i malokrvnog pitomca jedne prestižne škole za katoličke dečake, čija je zabrinuta majka još stigla mu utrapi sendviče sa hladnom ćuretinom i termos toplog čaja. Pošto ga je uspavao laži-pričama, Miroljub poždera detetu celu poputninu. Putovao je udobno do Geteborga. Na usputnoj stanici u Haleu, gradu trgovaca i zlatara, kupio je razglednicu sa sa anfasom stare katedrale i znamenitog groblja. Na poštanskoj marki pod Ljubininim profilom pisalo je "Ja sam".

Poslao je Lazi u Futog, sa tekstom:

jesi li mi praziluk
il si jošte laziluk?
ako si još laza,
šalje tebi mića
paklo guloaza.

Beograd, 2002-2003.

Slede četiri "nastavka ovog romana", koje su Stanisavljević i Miloradović objavili u časopisu "Grad" (neka vrsta pandana "Yellow Cab"-u).

Namera im je bila da tekstovi budu što gori, ali ih je uredništvo ovog časopisa uporno objavljivalo, štaviše nastavilo je da ih podseća da pošalju novi nastavak.

U jednom trenutku, neko se ipak setio i prestao da ih podseća.

Miroljubovo detinjstvo

Rođen polumrtav, modar kao čivit, Miroljub je jedva doživio prvi rođendan. Bio je slabunjavo i gušavo detešce, zelenog tena, kriv kao kiselo drvo. Rastegljiv omotač kože probijale su oštre, zubate kosti, kao u slinave ribe. Njegovi brižni roditelji brzo su digli ruke od lekara. Obilazili su crkve i babe vračare. Nad dečijom kolevkom sablasno su se belasale lekovite ruke belog maga sa izražajnim licem i značajno podignutim obrvama. Miroljub je, treba li to dodati, rastao u ulici Džordža Vašingtona, pored klinike za venerične bolesti.

Prohodao je sa tri godine, kad su mu se vršnjaci već listom vijali po pesku i zlostavljali svoje stare koji su ih pazili. Voleo je da sedi s babom na prozoru i pogađa od čega boluje koji od nevoljnika koji su izlazili s klinike. Baba ga je naučila da viče: "Sifilističar! Triperaš! Buzerant!", i tako neke dijagnoze. Kad je sa pet godina malo zajačao i naučio da zlostavlja i babu, roditelji su ga poslali u obližnje obdanište "Kića", gde su ga ostala deca mrzela.

Suđenje – mali inkvizitor

(Mali stražari uvode Miroljuba u improvizovanu sudnicu obdaništa "Kića")

SUDIJA MATIJA: Dakle, Miroljube slino, zašto si izvršio mažnjavanje jetrene paštete "Karneks"?

MIROLJUB: Molim, ja uvažavam časni sud, i molim za milost.

TUŽILAC PAJA: Naš posao su zakon i pravda, a ne milost. Visićete zbog ovoga.

MIROLJUB (*slineći*): Bog mi je svedok...

SUDIJA MATIJA: Tišina! Tužioče, da čujem optužbu.

TUŽILAC PAJA (*gladeći lažnu bradu*): Dakle, 23-ćeg 9-og tekuće godine, Simić Miroljub, alias Miroljub, obeščastio je dobro ime vaspitne institucije "Kića". Podlo sačekavši da, umorni od rada, njegovi drugovi odu na zasluženi počinak, sa zadnjim namerama i predumišljajem uvukao se u kuhinju i ostvario protivpravnu korist otudivši jetrenu paštetu marke "Karneks". Tužilaštvo traži glavu ovog prestupnika, da služi kao primer. Neka se udavi u buretu kompotu od breskvi!

BRANILAC PAJA (*skida bradu i meće velike naočari, mršti se*): Moj klijent veruje u boga. On slavi slavu i pohađa versku nastavu. On udeljuje bednicima. Njegov zločin je očigledan, međutim, on pada najteže njemu. Simić Miroljuba obuzeo je duh zapadnjaštva, njegovi roditelji čitaju štetne knjige, a skoro su kupili i nov frižider marke "Kandi". Neka mu se oprost. Ako treba nek se davi u kompotu, ali nek mu se bratski oprost.

MIROLJUB: Ja ne volim kompot, neka uđe u zapisnik.

TUŽILAC PAJA (*vraća bradu*): Kaje se, nije nego... Dobro, možda nas je poneo revolucionarni žar i miris giljotine, ali izgred je kapitalan. Branioče, da se nagodimo. Može proterivanje? Bilo bi razumno... Inače ode on u kompot.

BRANILAC PAJA (*zagrejan, zaboravlja da skine bradu*): Prihvatamo. Dete, daj globus.

(Sudsko služinče u haljetku donosi globus. Sudija vadi plajvaz iza uveta i stavlja ruku na oči. Desnicom rukom osvetnički zabija olovku u globus koji se vrti).

SUDIJA MATIJA: Filološki fakultet. Odsek za poljski jezik i književnost.

MIROLJUB: Pa onda bolje i bure kompot!

TUŽILAC PAJČEH: A ne, ima da naučiš kako je Staša branio Nelu od Gebra i Hamisa, Quo Vadis i te stvari!

BRANILAC MAJČEH (*peva u duhu mladog Pitera Justinova u ulozi Nerona iz filma "Quo Vadis"*):

O-o, the mighty flames!

O-o, the force divine!

O, magnificent power, hey!

Onda je Miroljub prošao toplog zeca i ostao bez ručka. Držali su ga u specijalnom režimu dan-dva, dok nije organizovan transport. Montirani procesi bujali su u to vreme. Jednog lepog

jesenjeg dana, dok je sunce seklo jutarnju izmaglicu, Miroljub je sa grupom drugih osuđenika otpremljen u vaspitne institucije visokog obrazovanja. Bilo je tu i neke utehe, jer neki su prošli i gore od njega: građevinci, elektrotehničari, bedni andragozi. Kolona se vukla kao pas prebijene kičme, mnogi su zapomagali, naročito oni bez zimske spreme i rezervnih čarapa. Tifusari su sejali zube pokraj puta, bilo je tu i avitamonoze. Pa i groga. Mali Miroljub se opsetio Puškina i njegovog "Pira u vreme kuge", Kamijeve "Kuge", Marekesove "Ljubavi u doba kuge", Poove "Maske crvene smrti", Pelagićevog "Narodnog učitelja" ("Svaki prdež - banka manje lekaru"). Poljska književnost plašila ga je svojom silovitošću i zilotizmom. Oko vrata je stezao amajliju, zub očnjak svoje matere i molio se predačkim bogovima.

Godine učenja

Roditelji su bili zabrinuti Miroljubovim nestankom, lepili su njegove fotografije na trošne tarabe, pored slika zalutalih mačaka i kerova "pod terapijom" i skarednih žvrljotina. Kada su izgubili veru u zakon i miliciju, odali su se spiritizmu, loveći odraz svog izgubljenog sina u istopljenom kajmaku na uzavreloj cicvari. Majka je upisala kurs italijanskog na Kolarcu, otac se odao piću. Večeri su provodili uz albume slika. Sve porodične slike bile su iz Banje Vrujci. Kad su tamo imali babu.

Za to vreme, Miroljub je na Filološkom fakultetu prolazio školu života.

Gazda Pšemisl Jagoda terao je pitomce na prošnjju i krađu. Poljski se učio od prilike do prilike. Ali se zato moralo biti kadar stići i uteći. I zbrisati sa mesta zločina. Iz jezikoslovnih podučavanja stigli su do sadašnjeg vremena, i tu stali. Tražile su se druge veštine. Mali dripci harali bi po čitav dan ulicom i uveče donosili plen. Spavali su svi u istoj ajdučkoj pećini, ali je druženje bilo najstrože zabranjeno. Poharane dragocenosti Pšemisl je slagao u napuštenu ostavu za učila u kojoj je do kasno u noć gorelo svetlo. Brojao je novce i valjao se u zlatu, ne misleći da popravi zube ili kupi sebi novu vlasulju kod perikara u ul. Nikole Spasića. Izgledao je kao najbedniji od svih bednika.

Miroljub je bio na ivici očajanja. Tada je upoznao delo filozofa Siorana i video da su se neki oduprli beznađu epohe. Počeo je da neguje snagu, diže tegove i da se ponaša kao übermensch. Pljuckao je na patnju. Fućkalo mu se za metafiziku. Terala ga je u klozet svaka intelektualna slabotinja. Tukao je popove i odžačare, dušu je, što kažu, svoju izgubio. U dvanaestoj je već bio toliko silan, kao gorski kurjak, da mu se i sam Jagoda uklanjao s puta i počeo s njim da deli profit.

Preobražaj

Miroljuba je preobrazila ornitologija. Pišući naučno-popularne članke o pticama, dobio je prostor u novinama. Negovao je pozitivno drzak stil, niskomimetičan, prošaran šatrovačkim brzalicama. Redakcija je za njega postala druga kuća. Oprostio se s Pšemislom i dečacima. Bila su to, naravno, neka nova deca, jer je njegova generacija davno ležala rasturena po beogradskim grobljima, u senci nemih spomenika. I dalje je lutao Beogradom u nadi da će sresti roditelje, Radmilu i Stevu, čaleta i kevu.

Miroljubovo čeličenje

Shvativši na izmaku svoje mladosti da će ga pitati starost sipkost gde mu je bila mladost gipkost, Miroljub je rešio da ozbiljnije poradi na svom telu. Na njega su uticali i prizori sa reke Volge, recimo burlaci sa Volge. To su oni papani koji su kroz mrtvaje i mutljage, dakle skoro po suvom, vukli lađe, jer nisu imali škole i nisu govorili strane jezike.

Pre čeličenja Miroljub se u stvari dosta drogirao. Propadao mu je ten, zubi su mu trulili, zbog toga je imao neprijatan zadah, često se i obilato znojio, kosa mu se istanjila, ugojio se i tako dalje. Sve su to inače problemi jedne savremene, uspešne i emancipovane žene, u eri surovog kapitalizma. Žene na koju se sručilo mnogo toga: i administrativni posao u upravi rudnog kopa, i besna dečurlija i muž siledžija koji mlati te mlati. U prvo vreme Miroljub je mislio da je njegova čamotinja nešto izuzetno, svojstveno samo njemu, a da su njegove sugrađanke srećne i da ih nepoznati zgodni muškarci često pozivaju u mrak, ukratko da je život jedan veliki koktel koji prolazi mimo njega, luna park u koji on nije imao ulaz jer mu je džep bio prepun pogrešnih žetona.

Prelomni trenutak u njegovom životu bio je kad je upoznao Rodoljuba, jednog istog takvog smrdu ko što je i sam bio. Rodoljub nije razmišljao o burlacima, nego više o barjacima, kao što mu i ime kaže. Išao je na promocije srpskih pesnika u Francuskoj 7, čitao sabrana dela pesnika iz Francuske 7 i bio predsednik mirijevskog mesnog odbora podmlatka jedne tada opskurne partije koja se zalagala za otvaranje spomen muzeja u kojem bi se odlagali posmrtni ostaci naših književnih gromada, preparirani, uvoštjeni i dostupni pažnji pokolenja iza debelog akvarijumskog stakla. Sve u svemu, mladost bez orijentacije, snaga bez oduha.

Elem, Miroljub i Rodoljub su krenuli najpre na kurs iz duvanja stakla. Pošto su za mesec dana savladali veštinu i od duga vremena izduvali sve te Katiće, vernike, otpadnike, polaznike i ostale likove iz romana jednog našeg znamenitog Tolstoja, rešili su da se manu ćorava posla i upisali vaterpolo. Tu su upoznali kakve se sve, gledaocima nevidljive, gadosti dešavaju ispod vode. Neko vreme naivno su verovali u fer-plej, a onda su se ugledali na ostale i počeli da 'vataju suparnike za mošnje, da puštaju nokte na nogama i zube u glavi. Cela klupa za rezervne igrače na Tašmajdanu je pušila za vreme mečeva, a kad bi trener viknuo: "Simoski, 'ajd u vodu!", isti bi na brzinu "bogartirao" cigaretu i skakao pravo na glavu najbližeg protivničkog igrača. Miroljubu i Rodoljubu je, međutim, sav taj lažni optimizam ubrzo dosadio. U bazenu bi razmišljali o problemima gradskog vodovoda i mnogim stvarima značajnim za razvoj grada kao kompleksnog urbanog organizma: legalizaciji zemljišta, građevinskim dozvolama i deponiji Vinča preko koje ni ptica nije mogla da preleti od smrada. "Zašto taj smrad kad je nekoristan?", razmišljali su naglas tonući na dno. U tami duboke vode prekorno i s osudom gledali su na njih graditelji moderne srpske državnosti. Kao oni su ginuli, a ovi džabalebare praćakajući se u lokvi mlake vode, u tesnim Speedo gaćicama. A Turci šetaju okolo. A naši se turče, posle plivanja, prijatno izmoreni od kraula i delfina i u poslastičarnicama uz bozu i baklavu.

I tako oni zabatale vaterpolo i upišu se u sokolsko društvo, u staroj Sokolani u Kragujevcu. Igrali su: bacanje naćvi, kamena sa ramena, ukresavanje truda, potrč-utrč, "ko nabije taj zabije", "kuku lele Vaso", rvali se grčko-rimski i geački, bacali se nauznak i gađali nadovad, šutirali teleće glave, oblačili se u vučije kože, zavijali na mesec, krunili kukuruz, pušili kudelju i vinovu lozu, ostavljali kupus za zimu, omlaćivali šljivu, brali grožđe pa pekli gustižu a đavolu džaba čorba. Uveče su učili da sviraju u dvojnice i igraju brza kola nadodoljeni kao mlade, u belo platno i dukate. Tu se muvali i neki čudni seljaci kojima je i ovako bilo dobro, pa su se podsmevali Miroljubljevom i Rodoljubljevom pokušaju da izgrade novog čoveka. Naša dva prijatelja ubrzo počеше da se dosađuju. S proleća u onolikoj čamotinji živnuše im i druga interesovanja. Zaljubiše se u opasnu i ambicioznu ženu, suprugu lokalnog kamenoresca, koji je od potrebe i sahranjivao kad popova nije bilo: kad napada sneg ili se digne voda i odnese most. Ova zla žena, prava lorfa i vrtirepka, često je stajala iza pulta mračne kamenorezačke radnje i koketovala sa meštanima koji bi došli da se pogode za jeftinu, a dobru ploču, ispod koje bi zanavek poklopili svoje najmilije, srećni što se naslednici krune, a njive i kuće ukрупnjavaju u njihovim rukama. Sanjala je o životu u velikom gradu uz nekog uspešnog vaterpolistu, kako je prva dama salona u koji svraćaju ugledni skakači s motkom i

desetbojci, kako vodi pametne i društveno angažovane razgovore sa preskakačima kozlića i drugim parternim gimnastičarima. Taj bi salon, u kome bi bludeli namršteni dušebrižnički duhovi, bio ukrašen staklenom menažerijom likova jednog našeg znamenitog Tolstoja. Vodili bi se razgovori o stanju u domovima za napuštenu decu, o nebrizi za beskućnike i nedostatku preparata u zubarskim ambulantomama.

Te ti tako naša dva tragaoca dođu na spasonosnu ideju da upišu vaterpolo, i dogodine se vrate po ženu.

Miroljub na vlasti

Ko bi rekao da će i jedan takav ćaplator kakav je bio naš Miroljub doći u priliku da preuzme odgovorno nameštenje kao što je zamenik načelnika zbirnog Odeljenja za komunalne, građevinsko-stambene, imovinsko-pravne i mandatno-imunitetne poslove pri novoproglašenoj opštini Karaburma, Čalije i Rospri Čuprija. Avaj, reformom gradske samouprave od onomad omogućeno je kako Miroljubu tako i već ranije spominjanom Rodoljubu, jednom istom takvom ako ne i još gorem smrdi, da se bogate na račun harača kojima je poreska uprava bez samilosti drala sirotinju i malu privatnu inicijativu. Ova značajna promena u njihovim životima, taj bodri vetar u njihova mlađahna jedra, nije međutim omela lepi običaj da se ova dva prijatelja viđaju utorkom i četvrtkom u skromnom gradskom svratištu Široko Srce na Zelenom Vencu, gde su uz kuvani dnevni meni raspravljali o stvarima od najveće važnosti, obično stvarima nakrivo postavljenim kojima je bilo potrebno ispravljanje, učvršćivanje i domaćinsko staranje. Sada su, odmah nakon inauguracije, sa negodovanjem konstatovali da je ustoličenje prošlo bez svoje simboličko-ceremonijalne dimenzije, bez demonstracije moći, zveckanja sablji, vojnih parada, divljeg orgijanja s netaknutim devicama i kako nikome, pa ni najmanjem činovniku pod njihovom upravom, još nije zafalila dlaka s glave. To smrduckanje običnog, samozadovoljnog sveta, koji je nastavljao po svome, dovelo ih je u stanje najžešće pomamljenosti. Miroljub je sanjao o topu dovoljno velikom da se iz njega može zapucati na čitava sela i gradove.

U prvim danima svoje uprave, naši reformatori suočili su se sa opštim javašlukom. Uz šestar, zidarskli visak i kristalnu kuglu koju su katkad kotrljali po patosu svog prostranog kabineta, a katkad kroz nju gledali gradske prizore ili prirodne pojave uz kikotanje, zaboravljeni ovom novootkrivenom zgodom, ili pak nagnuti nad nekim aktima i drugim artijčinama, večno namrgođeni, dremljivi, ali i strogi i pravedni, reše oni da organizuju javne radove. Izdadoše naređenje i poslaše telale po celoj opštini dokle im se vlast prostirala da sve držeće i u snazi muškinje, kao i ženskadija, imaju, pod pretnjom smuđenja dlaka, bukagijanja i prebijanja za nepovinoвање ovoj uredbi, uzeti učešća u izgradnji velelepog zida koji će štititi međe njihove oblasti, te mir i spokoj stanovnika *intra mures*, zidova toliko teških i stamenih da se ni bacil ne bi mogao provući, a nekmoli nekakva štetna i novatorska teorija. Miroljub je srušio svoju osnovnu školu koju je mrzeo iz dna duše i tu počeo da gradi komemorativni kompleks sa grobnom piramidom u središtu od crnog mramora koja bi, kao najviša tačka, dominirala pejsažom opštine i vrhom dodirivala prazna nebesa jer bogova, znamo, tamo više nije bilo, tek po koja usamljena i hladna zvezdica – iglica. Rodoljub je pak, mudro rešio da zabrani bilo kakve druge aktivnosti osim poljoprivrednih radova i prinadležne seoske privrede, pa da tako načini jedno dopadljivo etno selo gde bi svi samo pekli rakiju, trampili se, drndali vunu, nakecavali se po seljački u kafanama uz masne karte i mezetluk i vozili volovskom zapregom po promenadi letnji dan do podne.

Ali na prvom mestu trebalo je izboriti se sa triperom, tom kugom modernog doba koja je sada već uzimala danak i u osnovnim školama i na dečijim igralištama sa ljuljama i tobogančićima. Osiromašeno i srozano stanovništvo nosilo je pečat ove ogavne bolesti vidljiv na svakom koraku, u apatičnom ponašanju, tamnim podočnjacima i sivim licima. Te ti tako naša dva reformatora ukinuše ljubakanje po parkovima, 'vatanje po igrankama i žurevima, na prilaze dragstorima postaviše jake straže, a ponajpre zabraniše sve te JAZAS-e, planinarska društva, alternativne obrazovne mreže, strip-radionice i ostala legla razvrata i kurvarluka. U prvo vreme mislili su da je mladež time uspešno prevaspitana, jer su članovi JAZAS-a osnovali nacionalno primereni KAJAS, ovi iz fanzina "Šlic" napravili su omladinski list "Klis", a planinarska društva preobrazila su se u slaninarska. Ali ne lezi vraže, na KAJAS-u je bilo više orgija nego ikad na JAZAS-u, ovi iz "Klisa" bili su triput gori no ovi iz "Šlica", a kakve su tek masne terevenke pravili novopečeni slaninari – kuku majko i sestro, za njih su planinari bili labuđe perje i od zlata jabuka. Na užasavanje rodbine, deca su po zabavama opet počela da igraju igre kao što su kamena lica, lepeze, punjena guska, pečena ćurka, musaka od plavog patlidžana i, naravno, masne fote, koje su uz ipak neizbežan upliv novih tehnologija počele da prate i masne fotke, a one bi, novom miroljubivom i rodoljubivom mrežom, brzo punile svaćije e-pošte. Lele i kuku kakav su užas i pokora nastali po celoj opštini. Naša dva

pravednika bili su svedoci propadanja svih svojih dušekorisnih pregnuća, i sa vrha vladarske kule, gde im je i bio upravljački kabinet i glavni štab reformatorstva, posmatrali malo zvezde svojim novim teleskopom koji su nabavili kad im je ona kugla dosadila, a malo svetski vašar koji se kovitlao ispod njih. Svemu je uzrok bilo to na zlo spremno i nekvalitetno stanovništvo koje se opiralo svakom pametnom poslu. Njih dvojica onda, tobože, sazvaše savet svih svojih ministara i pomagača, kuvara, mnogobrojnih žena, dvorskih luda, najumnijih savetodavaca i zvezdočataca, bankara i PR agenata, pa ih lepo posekoše da su glave letele s one kule, i to uz pratnju medija. Zatim pobiše sve konje iz svojih na celom svetu čuvenih ergela, počupaše cveće iz negovanih vrtova, pobiše paune i zeke, porušiše šedrvane i nišane, iz krletki pustiše retke i šarene rajske ptice da ih na slobodi punoj opasnosti iskljuju gadne vrane. Započeše postove i druga telo-pročišćenja i telo-iskupljenja, oblačiše se u kostret i u slamu, grebahu se trnjem, stavljahu nos u knjigu, zabijahu rajsnadle u šteker, klečahu na kukuruzu, spavahu u čamovim sanducima da priviknu plot na neizbežnu smrt. Nadali su se svepročišćujućem plamenu s neba koji bi sažegao ovaj strašni zemaljski čir, ovu novu Sodomu i Gomoru koja je lučila gnoj greha i sladostrašća. U slobodnim časovima učili bi naizust stihove Rakića i Dučića, svirali u lautu, izvodili retoričke vežbe po udžbeniku Branislava Nušića i pravili sutlijaš.

Jednog dana sve im do dotuži, pa ispiše kukutu, a narodu ostade da živi po svome, ko i pre.

Miroljub iscelitelj

Reši tako jednom naš Miroljub da postane glavni beogradski vidar i vrač. Rastrči se on po buvljacima i grobljima knjiga, kao što je ono ispred Narodne biblioteke, i pokupi razne musave i kužne kupusare. Izučavao je Paracelzusa, oca hermetičke medicine, zatim Okama i Anselma Kenterberijskog, arapske tumače Aristotela, kao i srpska narodna predanja o suzbijanju svraba, o jeda, crvenog vetra, kurijih očiju i proćih telesnih nelagodnosti. Njegov verni prijatelj Rodoljub u to vreme je radio kao pisar u kancelariji beogradskog vodovoda i bio obuzet praktičnijim stvarima: neplaćenim računima korisnika, korodiranim cevima, kvalitetom pijaće vode koju je svakodnevno koristio milionski grad i političkim intrigama. Sam vodu nije pio, a i kupao se retko. Bio je jedan sasvim prosečan naš sugrađanin, zapaštenog tela i duha. Izbegavao je lekare i zubare kao kugu, i svesno zanemarivao sopstveno zdravlje nadajući se da stvari idu nekim svojim tokom ka bezuboj starosti i večnom pokoj u neodržavanoj parceli sa naherenom pločom, u blaženoj smeni zadušnica i godišnjica.

Miroljub je, međutim, otvorenih očiju gledao u život prepun opasnosti i bacila, rešen da se sa ovom pošasti bori hrabro, bez skrivanja i kompromisa. Pošto je sakupio literaturu, reši da opremi ordinaciju, da provetri stan, izbaci prepune pepeljare, arhivira kojekakve pesmuljke i ljubavnu korespondenciju kojom se zamajavao kao mlad i zelen. Posekao je zatim topole koje su zaklanjale suncu da uđe u sobu, a iz sobe izbacio kace s rasolom i korito za kupanje i kiseljenje veša. Reznirano je u podrum odložio grnčarski točak i sprave za staklarsko-duvački zanat. Prazna mesta na policama zauzeše menzure i epruvete, tumor-markeri, Bunsenovi gorionici i mikroskopi, alhemičarski tučkovi i avani, a on se obuče u beli mantil da u njemu zadugo i ostane.

Sedeo je tako danima i čekao pacijente, koji se nikako nisu pojavljivali, iako je bolesti po njegovom mišljenju u narodu bilo sve više. Jednog dana Rodoljub mu dovede nekog dedu koga je pokupio u noćnom provodu. Prepoznavši u njemu idelanog kandidata za Miroljubljeve opite, namami ga u ordinaciju, obećavši mu tanjir tople supe i koru 'leba. Pošto je stavio dedu pod sva uveličavajuća stakla, dobro ga istreskao i izlupao onim čekićem za refleks, pincetom mu počupao dlačurde iz ušiju i nosa, gurao mu drškice od sladoleda u gušu, Miroljub postavi dijagnozu. Pored gušobolje i grudobolje, ali ponajviše neimaštine i dušobolje, kao i jednog prišta, ustanovi da je deda bez sumnje karakušljiv, te da ovu boljku treba lečiti. I dok se deda spokojno grejao uz toplu pećku, u svojoj ordinaciji, Miroljub se rastrča po šloserima i metaloglodadžima, kupi najkvalitetnije šarafe, kleme i podloške, te sačini dedi od železa cipele, lepe i niklovane, e da bi ispravio ovoga karakušljivost. Udari im i Dr Martin's znak, tek toliko da bi deda imao čime da se podiči pred bosonogim unucima. U prvo vreme dedi beše nešto bolje, ali kroz kratko vreme krenu da se žali: da cipele propuštaju, da su klizave, i uopšte da bi neki talijanski model bolje pasovao. Uskoro mu udari na zlo, krv mu se otrova i deda umre. Telo izbaciše na bunjište, da ga kokoške iskljuju, a cipele pokloniše nekom siromašku, da mu valjaju u starosti.

Posle par dana, javila se i baba. Mučili su je bol u krstima, probadanje u rebrima i krstima, gušobolja i grudobolja, ali ponajviše neimaština i dušobolja, naročito za dedom. Jer deda, taj je bio takav bekrija, činilo se da kroz život šiša u čizmama od sedam milja. Deda je u stvari bio takav bečar i dasa da je fasovao i anakruzu, sve sa anakufizom, pa je lepo preneo babi. Nije baba znala da je deda u rizičnoj grupi, i džaba joj beše sva prevencija, kad je sa dedom kusala čorbu istom kašikom i delila postelju sa istočnikom anakruze i anakufizme. Miroljub reši da u ovoj komplikovanoj stvari zatraži dodatni savet od Rodoljuba, te mudre glave, te da o babinoj terapiji odluči konzilijum.

Rodoljub se dvoumio između dva rešenja. Po jednom, tradicionalnom, babu je trebalo vezanu iskuvavati u vrućoj vodi sa ruzmarinom i žalfijom, kukutom, mirođijom i majčinom dušicom, a zatim dobro istrljati lozovim liščem, barenom koprivom, dračom, čkaljem i kukurekom, a zatim čičkom, smolenim drvetom, zelenom salatam, blagotvornim krompirom i najzad smiljem i bosiljem. To su rešenja ipak zabatalili jer su sirovine bivale sve skuplje a seljaci sve tvrđi na ceni. Zato se prikloniše drugom rešenju. Po vasceli dan čitali su babi Aristofanove Oblakinje, izvodili je na Dunav da gleda barže i puštali joj novitete ruske elektronske muzike, da joj olakšaju sa živcima.

Baba ko baba, povinovala se terapiji kako je najbolje znala, jer se u njenom zavičaju oduvek znalo: bog pa doktor. Međutim, vremenom se toliko strašno pomamila od ove terapije, da su joj je malo bili beogradski klabin i trave domaćice, nego ti ona lepo zapuca u Amsterdam da se tamo potroši u ludom noćnom životu, skapavajući od mamurluka i hang-overa po javnim toaletima i prihvatilištima za beskućne babe.

Nekoliko dana, naši iscelitelji su zabrinuto tragali za staricom, kod kuće, po beogradskim bioskopima, u obližnjoj radionici narodne radinosti, u redovima za 'leba i pare. Ali utom se desilo nešto što im je odvuklo pažnju. Pojavila se mlada pacijentkinja, žena kamenoresca iz gročanske nahije, koja se žalila na teniski lakat. Našim protagonistima zavrti se u glavi od njenih sočnih butina, toliko da su se jednog dana u kafani najpre ispsovali na pasja kola, a zatim jedan drugog izazvali na dvoboj naganima.

U ranu zoru jednog maglovitog jutra odbrojivali su korake na raskopanom Vračarskom platou. S Miroljubove strane stajao je Hram, a sa Rodoljubove Vožd s kuburom. Te se tako simbolički sukobiše duhovno i vojeno, krst i mač, svetačka skrušenost i ustanički duh. U tom iz Hrama izađe bunovni crkvenjak, udari im po tri čuške i otera ih kućama.